

100 лет на крыле

6-7 стор.

www.krula.com.ua

НА ВАРТІ НЕБА УКРАЇНИ!

Крила України

6 – 10 серпня 2012 року

e-mail: krula_ukr@ukr.net

№ 32 (643)

НОВИНИ / КОМЕНТАРІ / ДОЗВІЛЛЯ / СПОРТ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

Українські здобутки на "Фарнборо-2012"

▶ 3 стор.

Дмитро Саламатін: "Наші військові льотчики продемонстрували готовність у будь-який момент виконати завдання з прикриття повітряного простору України"

▶ 4 стор.

Війська зв'язку на порозі змін

▶ 8 стор.

СКЛАДОВА БОЕГОТОВНОСТІ

Кримські ракетники готуються до стрільб

▶ 2 стор.

▶ 2,4 стор.

Небо в подарунок

▶ 5 стор.

"Відстрілюється" за двох

▶ 9 стор.

Особлива книга

▶ 2 стор.

ПЕРЕДПЛАТА

Крила України

Видання можна передплатити на будь-який термін у всіх відділеннях зв'язку. У каталозі видань України на 2012 рік передплатний індекс – 22242 на сторінці 40.

Оплата здійснюється платіжним дорученням (для колективних передплатників) та поштовим переказом (для індивідуальних передплатників).

Вартість передплати на 2012 рік:

Для України:

199 грн. 20 коп. – на рік;
99 грн. 60 коп. – на 6 міс.;
49 грн. 80 коп. – на 3 міс.;
16 грн. 60 коп. – на 1 міс.

Для країн СНД:

398 грн. 40 коп. – на рік;
199 грн. 20 коп. – на 6 міс.;
99 грн. 60 коп. – на 3 міс.;
33 грн. 20 коп. – на 1 міс.

Вартість одного примірника – 4 грн. 15 коп.

У прицілі – невідомий літальний апарат!..

Деякі дні тому двоє молодих офіцерів-зенітників 30-ї окремої гвардійської механізованої бригади 8-го армійського корпусу, якою командує гвардії полковник Олександр Нестеренко, були заохочені Міністром оборони України. Як для їхніх товаришів по службі, так і для них самих це заохочення стало цілковитою несподіванкою, адже, начебто, немає ні державних, ні військово-професійних свят...

Двоє молодих офіцерів, два командири зенітних ракетно-артилерійських взводів. Вони прибули до гвардійської частини, дислокованої у польському місті Новоград-Волинський, після закінчення Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба. Гвардії старший лейтенант Данило Рошин – у 2010 році, гвардії лейтенант Дмитро Помельников – рік потому, в 2011-му. Попри це, а також те, що служать офіцери у двох різних батареях зенітного ракетно-артилерійського дивізіону бригади, так склалося, що їм постійно випадало виконувати поставлені завдання разом.

– Із перших днів своєї служби ці молоді офіцери зарекомендували себе як висококласні фахівці та майстри військової справи, – розповів заступник командира дивізіону з виховної роботи гвардії майор Андрій Кайданович. – Високі морально-ділові якості, вірність та вимогливість завжди допомагали їм у виконанні завдань повсякденної діяльності та під час навчань на полігонах.

У 2011 році гвардії старший лейтенант Данило Рошин та гвардії лейтенант Дмитро Помельников як командири зенітних самохідних установок брали участь у батальйонних тактичних навчаннях з бой-

вою стрільбою, де виконували завдання з прикриття механізованого батальйону від ударів повітряного противника, за що після підведення підсумків навчань отримали подяку командира 8-го армійського корпусу.

Продовження на 2 стор.

НА ПОЛЬОТАХ...

Молодь опановує Су-25

Крім "місцевих" військових льотчиків, у льотній зміні взяли участь авіатори з іншої авіабригади. За словами командира бригади, всі поставлені на зміну завдання були виконані у повному обсязі.

– Особливу увагу ми звернули на підготовку молодих льотчиків, які починають освоювати управління бойовим літаком Су-25, – зазначив керівник польотів. – Ще одним важливим моментом стала підготовка інструкторів для польотів вночі.

Стосовно специфіки проведення змін в умовах високих температур керівник відзна-

чив, що особливе навантаження випадає на плечі інженерно-технічного складу.

– Льотчикам непросто літати в подібних умовах, однак технікам, що відповідають за технічний стан крилатих машин, буває ще важче. Утім, вони з честю виконують поставлені перед ними завдання, – додав командир авіабригади.

Полковник Володимир Помогайбо зазначив, що завдяки виділенню в цьому році багато більшості кількості пального, з'явилася можливість ґрунтовно підготувати "молодь", а нинішня зміна додала ще по кілька таких важливих годин авіаційного досвіду.

чив, що особливе навантаження випадає на плечі інженерно-технічного складу.

– Льотчикам непросто літати в подібних умовах, однак технікам, що відповідають за технічний стан крилатих машин, буває ще важче.

Утім, вони з честю виконують поставлені перед ними завдання, – додав командир авіабригади.

Полковник Володимир Помогайбо зазначив, що завдяки виділенню в цьому році багато більшості кількості пального, з'явилася можливість ґрунтовно підготувати "молодь", а нинішня зміна додала ще по кілька таких важливих годин авіаційного досвіду.

НАШІ В ЛІБЕРІЇ

До Ліберії "Русланом"

Згідно із планом чергової ротації 56-го окремого вертолітного загону сил Місії ООН у Ліберії було проведено заміну авіаційної техніки та майна служб тилу та аеродромно-технічного забезпечення, що було доставлено з України до Ліберії важким транспортним літаком Ан-124 "Руслан" АНТК "Антонов".

Основним вантажем, що надійшов з України до Ліберії, було два вертольоти Мі-8 та два – Мі-24. Також на борту Ан-124 "Руслан" надійшло майно, що необхідне для забезпечення подальшої життєдіяльності вертолітного загону та передбачене для всіх служб тилу та озброєння українського миротворчого підрозділу. Окрім того, було отримано запасні частини для авіаційної, автомобільної, спеціальної та бронетанкової техніки.

Цим же бортом було повернено в Україну майно, що вилучило встановлені терміни експлуатації або підлягає черговому ремонту. Зокрема, до України було відправлено близько 54 тонн майна, в тому числі чотири вертольоти.

– Авіаційно-технічне майно, що надійшло з України, пройшло ремонт та повірку на авіа-

ційно-ремонтних підприємствах, – розповідає начальник авіаційно-технічної служби загону підполковник Юрій Дедов. – Зокрема, надіслано контрольно-перевірну апаратура, продукція виробничо-технічного призначення, що передбачена для поточного обслуговування авіаційної техніки.

– Для служби медичного забезпечення отримано нові препарати для лікування та профілактики малярії, новий комплекс медикаментів для лікування та профілактики кишкових інфекцій та ГРВІ, два нових спецприлади для обробки закріпленої за вертолітним загоном території та аеродрому від малярійних комарів, – розповідає начальник медичної служби – начальник медичного пункту загону майор медичної служби Олег Барнич. – Загін забезпечений медичним майном на 100 відсотків.

СКЛАДОВА БОЕГОТОВНОСТІ

Кримські ракетники готуються до стрільб

За планом бойової підготовки щодо проведення практичних навчань з бойовою стрільбою у зенітно-ракетному полку Повітряних Сил Збройних Сил України, що дислокується в Євпаторії, проведено практичні заняття з бойового злагодження. До участі у заняттях залучалися розрахунки командного пункту і першої батареї.

В рамках заходу відпрацьовані питання підготовки техніки до маршу, заняття позицій з ходу, переведення бойових засобів комплексу з похідного положення в бойове, а також ведення протиповітряного бою з умовним противником.

Продовження на 4 стор.

ВИДАННЯ

Особлива книга

Не перший рік працює над книгами пам'яті відомий журналіст Вінниччини Анатолій Гончар. Нещодавно побачила світ нова книга під назвою "Чорний тюльпан-2" – про загиблих в Афганістані воїнів-інтернаціоналістів, які мають безпосереднє відношення до Вінниці та Вінницької області. Це не просто перевидання книги пам'яті "Чорний тюльпан". Коли автора запитують: "А яка була необхідність перевидати книгу пам'яті?", – він відповідає коротко:

"За чотирнадцять років стала непридатною для загального користування. Накопичилось чимало документів, фотографій, цікавих фактів, які стосуються воїнів-інтернаціоналістів Вінниччини, загиблих в Афганістані".

Цю війну пройшов із честю і сам Анатолій Гончар. Він знає не з чужих вуст про написане, не раз особисто потрапляв в критичні ситуації, залишився живий і став літописцем того інтернаціонального походу, який відібрав життя більше 14 тисяч воїнів. Саме тому "Чорний тюльпан-2" варта того, аби побачила світ та прийшла до читачів. Автор впорався із метою, яку він перед собою поставив, – якнайправдивіше, без літературних прикрас, розповісти про воїнів-інтернаціоналістів, загиблих на тій, майже десятилітній, неоголошеній війні. А головне: можливо така розповідь послужить хорошим уроком того, як інтернаціональні походи з волі державних керівників стають трагедією для десятків тисяч людей.

Книга має кілька частин. Головна, яка займає 400 сторінок, присвячується 170 воїнам-вінничанам, загиблим в Афганістані. Раніше вважалося, і це було несправедливо, що в Афганістані загинуло 142 наших земляків, адже враховувалися лише поховані на території Вінницької області. Анатолій Гончар провів значну пошукову роботу, що дала позитивні результати. Кількість загиблих учасників бойових дій в Афганістані, що народилися, жили або навчалися у вінницьких інститутах, зросла до 167 осіб. Наприклад, із Шаргородського району не врахований вертолітник офіцер Йосип Захандревич, бо він похований у сусідній Хмельницькій області, де проживає його рідня. Тепер у книзі пам'яті, окрім нього, займуть своє належне міс-

це Іван Загірний (уродженець Калинівського району) та Володимир Слободяник (уродженець Літинського району). Вони поховані за місцем проживання своїх сімей – у Автономній Республіці Крим. Анатолій Гончар, як автор та упорядник книги пам'яті, майже кожному загиблому військовослужбовцю присвятив свої прозові рядки, підписуючи їх псевдонімом "Анат Згар".

Після основної частини книги, її 120 сторінок займають фотографії, прозові матеріали, різні документи, які присвячуються увічненню пам'яті загиблих воїнів-інтернаціоналістів. В першу чергу – розповіді про Вінницький обласний музей, що знаходиться у відомій вежі поряд із Меморіалом слави, де зібрано саму змістовну експозицію, що присвячені афганській тематиці. Знайшла місце в книзі й історія спорудження та відкриття у міському Парку культури та відпочинку пам'ятника загиблим в Афганістані воїнам-інтернаціоналістам Вінниччини, а згодом його оновлення та реконструкції.

Також у книзі "Чорний тюльпан-2" можна знайти підбірку художньо-публіцистичних матеріалів, які яскраво розповідають про те, як саме у Вінниці проходять заходи із увічнення пам'яті загиблих воїнів-інтернаціоналістів та вшанування живих учасників бойових дій за участі міської, обласної адміністрації та сімей загиблих.

Крайній розділ книги "Чорний тюльпан-2" – це поетичні та прозові твори, присвячені солдатам неоголошеної війни, які з честю виконали свій службовий обов'язок.

Сергій Сизоненко.

БОЕГОТОВНІСТЬ

У прицілі – невідомий літальний апарат!..

Закінчення. Початок на 1 стор.

Початок 2012 року видався для зенітних ракетно-артилерійських підрозділів насиченим. У рамках підготовки підрозділів протиповітряної оборони 8-го армійського корпусу до антитерористичного забезпечення проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу в Україні "Євро-2012" в місті Харків гвардії старший лейтенант Данило Рощин та гвардії лейтенант Дмитро Помельников у складі підрозділу, що залучався до заходів, були відправлені до Харкова на курси підвищення кваліфікації.

Після курсів у складі підрозділів, озброєних ЗРСУ 2С6 "Тунгуска", ці офіцери взяли участь у стрільбах, що відбувалися на полігоні 1-ї окремої танкової бригади поблизу смт. Гончарівське Чернігівської обл.

Після закінчення фінальної частини чемпіонату "Євро-2012" у Харкові молоді офіцери отримали грамоти командира 8-го армійського корпусу за зразкове виконання обов'язків.

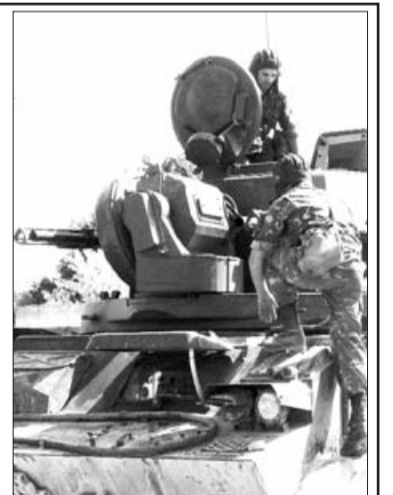
У липні особовий склад зенітного ракетно-артилерійського підрозділу дивізіону відбув до столиці для прикриття держав-

них об'єктів та осіб, які перебувають під охороною держави. І, як то кажуть, старанність, відданість військовій справі, сумлінне виконання обов'язку перед державою не залишаються непоміченими...

7 серпня, несучи бойове чергування, офіцери виявили та взяли на супроводження повітряну ціль, що на незначній висоті летіла у напрямку важливого державного об'єкта – гідроелектростанції. Як і повинні були, гвардійці одразу ж доповіли про це по команді. Ціль вони впевнено вели, тож за потреби у будь-яку мить могли відкрити вогонь на знищення й збити її, адже досвід бойових стрільб мають.

Ціллю виявився... вертоліт із Міністром оборони на борту. Коли борт приземлився, керівник оборонного відомства вже знав про те, що вертоліт знаходився під прицілом "Тунгусок". Відверто задоволений професіоналізмом молодих офіцерів-зенітників, за зразкове виконання обов'язків під час несення бойового чергування Міністр оборони України Дмитро Саламатін тут же нагородив їх обох цінними подарунками – наручними годинниками "Командирські".

... Коли командир та товариші

по службі, які у телефонному режимі зв'язувалися з нагородженими, вітали й питали, за що вони отримали нагороду, лейтенанти щиро дивувалися:

– Ми ж, начебто, нічого не зробили...

Так, нічого особливого, здається, офіцери-гвардійці не зробили. Втім, не зробивши майже нічого, вони зробили більше: довели, що навіть вони, молоді офіцери, які рік-два тому ще носили курсантські однострої, здатні у будь-яку мить виконати завдання за призначенням! Вони просто підтвердили свій професіоналізм, а більшого наразі у мирний час і не треба!..

Олексій Береговий.

ІНІЦІАТИВИ

Віктор Янукович: "Державна програма розвитку української мови має сприяти поліпшенню реалізації державної мовної політики"

Таке переконання висловив Президент України Віктор Янукович під час зустрічі з представниками наукової та творчої інтелігенції, яка відбулася у Криму. Як наголосив він, прийшов час прийняти програму розвитку української мови. Саме це, на думку Президента, зніме багато питань, які сьогодні існують у суспільстві. Віктор Янукович висловив переконання, що Програма має охоплювати широкий спектр питань щодо реалізації мовної політики в Україні та систематично оновлюватися.

– Ми повинні подивитися, що найближчими роками можемо зробити і запропонувати країні, – сказав Віктор Янукович.

На переконання Президента, нова Програма розвитку української мови має бути гармонізована з новим законодавством про засади державної мовної політики. Це, за словами Віктора Януковича, дозволить забезпечити її належне фінансування та якісну реалізацію.

Також Президент ініціює утворення Робочої групи при Кабінеті

Міністрів, яка займатиметься вдосконаленням законодавчого забезпечення застосування мов у країні, а також забезпеченням всебічного розвитку й функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя.

– Вважаю, нам треба створити таку Робочу групу для того, щоб разом із Кабінетом Міністрів напрацювати Програму розвитку української мови, – сказав Глава держави.

За словами Президента, ця

Робоча група також матиме змогу ініціювати зміни до законодавства про державну мовну політику з метою гарантування вільного розвитку, використання і захисту всіх рідних мов громадян нашої держави, виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України з цих питань, подальшого впровадження європейських стандартів у цій сфері. Про це повідомляє офіційний веб-сайт Президента України.

Підготував **Сергій Клименко**.

ПОЗИЦІЯ

Уряд "взявся" за безпеку дорожнього руху

Прем'єр-міністр України Микола Азаров доручив розпочати створення Національного плану дій на забезпечення безпеки дорожнього руху до 2020 року. Як повідомляє департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату КМУ, відповідне завдання Глава Уряду поставив Міністерству внутрішніх справ, Міністерству інфраструктури, Міністерству юстиції, Державній інспекції з безпеки руху разом з регіональними адміністраціями.

– Оскільки ООН оголосило 2011-2020 роки Десятиріччям дій з безпеки дорожнього руху, наш національний план за терміном і за цільовими критеріями, яких треба досягти, має відповідати плану ООН, – зазначив Микола Азаров.

У цьому контексті Микола Азаров наголосив, що Державну автомобільну інспекцію треба виводити на європейський рівень. "Недолугі реорганізації Державної автоінспекції в минулі роки, скорочення і кадрові перетасування насправді послабили функціональну спроможність служби, – зазначив Микола Азаров. – Її треба відновлювати, виводити на якісно новий, європейський рівень".

Прем'єр-міністр наголосив на необхідності "знаходити оптимальне співвідношення між кількіс-

тю працівників ДАІ та їх матеріально-технічним оснащенням", між заохоченням і відповідальністю за прорахунки дій інспекторів ДАІ.

Поряд із цим Прем'єр-міністр України підкреслив, що на дорогах має панувати закон, порядок і рівне ставлення до всіх учасників руху. На його переконання, високосадовці або так звані "мажори", які вважають себе недоторканими чи "особливими" за кермом, повинні ходити пішки, а відповідальність за порушення правил дорожнього руху повинна бути підвищена до рівня, який би став однозначним запобіжником проти перевищення водіями швидкості в містах, на пішохідних переходах – всюди, де це створює небезпеку для пішоходів.

Підготувала **Оксана Уртей**.
"Крила України".

ЗАЯВИ

Дмитро Саламатін: "Мою діяльність на посаді Міністра оборони характеризують факти, а не брехливі пропагандисти"

"Постійна критика діяльності Міністерства оборони та ДК "Укроборонпром" окремими спікерами з числа вчорашніх міністрів заснована не на реальних фактах, а на спробах напередодні виборів зібрати розгублений "політичний капітал".

Так Міністр оборони України Дмитро Саламатін прокоментував звинувачення одного з видань у його неефективній діяльності під час перебування керівником ДК "Укроборонпром".

ня працівникам Заводу імені Малишева і ряду інших підприємств заборгованості по зарплаті, що накопичилася роками.

За словами глави вітчизняного оборонного відомства, це дозволило реанімувати ключовий для галузі Завод імені Малишева, знявши ризики з виконання стратегічного для України іракського контракту.

– Ефективність Саламатіна підтверджують керівники та працівники десятків підприємств вітчизняного ОПК, на потужностях яких розміщені замовлення в рамках підписаних за участю того ж Саламатіна міжнародних контрактів, скажімо, з Таїландом або Ефіопією. За період керівництва Саламатіном ДК "Укроборонпром" вперше за 20 років за підсумками 2011 року було реалізовано продукції на більш ніж 1 мільярд доларів, і Україна увійшла до трійки світових виробників бронетехніки, – заявив він.

Дмитро Саламатін додав, що це дозволило не тільки забезпечити людей зарплатою, а й значно збільшити надходження до бюджетів всіх рівнів.

– Фактично галузь отримала шанс на життя і розвиток, нехай і з певними втратами, – підкреслив він.

Говорячи про природу кредиторської заборгованості на підприємствах вітчизняного ОПК, Міністр оборони України зазначив, що її значна частина виникла в 2006-2008 роках.

– Скажімо, кредиторська заборгованість 39 підприємств, що знаходяться у веденні Міноборони, на 1 січня 2006-го становила понад 338 млн. гривень. А через рік вона збільшилася на 50% – до 515 млн. гривень. Зараз же кредиторську заборгованість на цих підприємствах при безпосередній участі Саламатіна зменшено вчетверо, і вона становить близько 119 млн. гривень. Напевно, не варто нагадувати прізвище міністра, який залишив у спадок державі величезні борги, а сьогодні таврує ганьбою всіх і вся, – підкреслив Дмитро Саламатін.

– Мою діяльність на посаді Міністра оборони характеризують факти, а не брехливі пропагандисти. Вже в цьому році планується ввести в дію 15 відремонтованих кораблів, продовжити будівництво першого українського корвета, в якому більшість компонентів виробляються на підприємствах вітчизняного ОПК. А це означає, що наші громадяни забезпечені роботою, а бюджети – надходженнями.

Ми за рік відремонтували і модернізували більше бойових літаків, ніж за попередні 10 років. У разі збільшено наліт військових льотчиків. Прийнятий на озброєння армії і надійде у війська новітній БТР-4Е, високоточна зброя, нові радіолокаційні комплекси. Почнуть надходити сучасні засоби цифрового зв'язку і навігації, що відповідають вимогам сучасних оборонних концепцій. Розроблено зразки сучасного обмундирування на основі кращих світових стандартів. Вперше за багато років у війська будуть поставлені і нові парашутні системи, – відзначив Дмитро Саламатін.

На його думку, ці та інші факти говорять як про правильність обраного стратегічного курсу на модернізацію Збройних Сил, так і про "упередженості окремих політиканів, для яких критика армії – єдина умова для політичного виживання".

– Що заважало їм, перебуваючи на міністерській посаді, робити те ж саме... Тільки те, що вони за природою – політичні браконьєри. Їх зловили в забороненому для риболовлі місці і вони намагаються брехнею і шумом відвернути увагу від скоєних неподобств, – заявив Міністр оборони України Дмитро Саламатін.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ

Чистий прибуток ДП "Антонов" за 6 місяців 2012 року зменшився на 34,3%

Чистий прибуток ДП "Антонов" за 6 місяців 2012 року у порівнянні з відповідним періодом минулого року зменшився на 34,3% – до 71 млн. 425 тис. грн. Як передає "РБК-Україна", про це повідомляє система розкриття інформації Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Чистий дохід від реалізації продукції ДП "Антонов" за 6 місяців 2012 року збільшився на 18,2% – до 1 млрд. 449 млн. 543 тис. грн проти 1 млрд. 226 млн. 435 тис. грн за 6 місяців 2011 року. Валовий дохід за звітний період збільшився на 1,2% – до 320 млн. 161 тис. грн проти 316 млн. 422 тис. грн за відповідний період минулого року.

КОНТРАКТИ

Українські здобутки на "Фарнборо-2012"

Президент ДП "Антонов" Дмитро Ківа доповів Прем'єр-міністрові Миколі Азарову про результати підприємства на авіасалоні "Фарнборо-2012", у рамках якого підписано контракти на поставку до Латинської Америки реактивних літаків Ан-148 і Ан-158.

"У рамках авіасалону ми підписали угоду на поставку 15 літаків Ан-148 та Ан-158 до країн Латинської Америки. Крім того, в рамках вашого доручення ми провели переговори з компанією Boeing і нашими російськими партнерами щодо спільної роботи з модернізації літаків "Руслан", – сказав Ківа.

Він додав, що також були проведені переговори про будівництво літаків Ан-70 для Міноборони РФ, а також з французькими авіабудівниками щодо активізації співпраці, зокрема створення спільних підприємств.

Прем'єр-міністр привітав президента ДП "Антонов" з підписанням контракту. "Я з цікавістю стежив за презентацією нашого підприємства на міжнародному авіасалоні "Фарнборо", і я вас вітаю з підписанням контракту на поставки літаків. Мені надзвичайно цікаво було почути про налагодження контактів з іншими авіабудівними підприємствами, зокрема з Boeing та французькою авіакомпанією. Безумовно, потрібно продовжувати нашу співпрацю з Російською Федерацією у рамках спільного будівництва літаків Ан-70, Ан-148,

Ан-158", – сказав Глава Уряду.

Нагадаємо, 9 липня в рамках міжнародного авіасалону "Фарнборо-2012" російська лізингова компанія ВАР "Ільйушин Финанс Ко" підписала договір купівлі-продажу 15 регіональних реактивних літаків Ан-148 та Ан-158 з панамською лізинговою компанією South American Aircraft Leasing S.A. Контракт передбачає протягом трьох місяців, починаючи з грудня 2012 року, поставку в Панаму перших трьох літаків Ан-158, а також опціон на поставку п'яти Ан-158 і семи Ан-148 протягом 2013-2014 років.

ВІД ПЕРШОЇ ОСОБИ

Дмитро Саламатін: “Наші військові льотчики продемонстрували готовність у будь-який момент виконати завдання з прикриття повітряного простору України”

Так прокоментував Міністр оборони України Дмитро Саламатін польоти 5 серпня над містами України авіації Повітряних Сил Збройних Сил України, які завершилися успішно.

Глава вітчизняного оборонно-го відомства відзначив, що польоти ланок та пар бойових винищувачів МіГ-29 та Су-27, штурмовиків Су-25 над більш ніж 30 містами України відбувалися в рамках планових заходів бойового чергування та з метою перевірки системи протиповітряної оборони держави.

– Завдання, які ставилися в рамках цього тренування перед авіацією Повітряних Сил, зеніт-

ними ракетними та радіотехнічними підрозділами, виконані. Український народ по праву може пишатися своїми захисниками повітряних рубежів, – наголосив Міністр оборони України Дмитро Саламатін.

Тренування проходило у суворій відповідності до вимог правил авіаційної безпеки. Під час свята було зроблено 30 літако-вильотів, літаки здійснили польоти над містами без вико-

нання фігур складного та вищого пілотажу.

Під час перельотів між містами, у дозволених заходах безпеки повітряних зонах, екіпажі бойових літаків відпрацювали елементи повітряної розвідки та повітряного бою, удосконалили навички виконання завдань з прикриття повітряного простору держави.

По завершенню тренування усі літаки повернулися на аерод-

роми базування. Командувач Повітряних Сил ЗС України генерал-майор Юрій Байдак відзвітував Міністру оборони України про успішне виконання поставлених завдань. Керівник військо-

вого відомства Дмитро Саламатін подякував особовому складу Повітряних Сил ЗС України за успішно проведені навчання і ще раз привітав військових льотчиків зі святом.

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА

Інтенсивність польотів зросла у рази

Порівняно з попередніми роками інтенсивність польотів Івано-Франківської бригади тактичної авіації зросла у рази. Якщо влітку минулого року, як розповів командир бригади полковник Сергій Голубчук, тут виконували одну-дві польотні зміни протягом місяця, то тепер три-чотири на тиждень. Це дозволило підняти на якісно вищій щабель підготовку всього особового складу бригади.

На сьогодні вже виконані програми підготовки “ведучих” і “ведених”, підготовку інструкторів вдень і вночі. Інтенсивно триває введення в стрій молодих пілотів. Зокрема, старший лейтенант Олександр Єнушевський здійснив перший самостійний виліт на літаку МіГ-29. Зліт, польотне завдання та посадку льотчик виконав грамотно. Триває вивіз-на програма для іншого молодого пілота – старшого лейтенанта Олексія Якушевського. Незабаром МіГ-29 підкориться і йому.

АР КРИМ

Щотижня вдень та вночі

Напередодні Дня Повітряних Сил Збройних Сил України у Севастопольській бригаді тактичної авіації відбулися польоти винищувачів МіГ-29

Напередодні Дня Повітряних Сил Збройних Сил України, 2 серпня, у Севастопольській бригаді тактичної авіації відбулася чергова льотна зміна вдень та вночі на літаках МіГ-29.

Першим політ на винищувачі традиційно виконав командир з'єднання льотчик 1-го класу полковник Олексій Марченко.

За словами заступника командира Севастопольської бригади тактичної авіації полковника Юлія Мамчура, головними завданнями при проведенні льотної зміни були підготовка льотної зміни до несення бойового чергування в системі протиповітряної оборони, удосконалення методики виконання бойових стрільб по повітряних цілях вдень та вночі.

Варто зазначити, що цей рік видався для Севастопольської бригади тактичної авіації насиченим різноманітними заходами – участь у забезпеченні безпеки фінальної частини “Євро-2012”, несення бойового чергування на базовому аеродромі “Бельбек” тощо.

– На сьогодні перед бригадою поставлені завдання щодо відновлення навичок льотної зміни за видами підготовки та різними метеоумовами, а також

активно ведеться підготовка молодого льотної зміни, відпрацювання пілотажу у складі пари на середніх та малих висотах, – розповів полковник Юлія Мамчур. – Наші льотчики інтенсивно готуються до комплексу дослідницьких та експериментальних командно-штабних навчань з органами військового управління “Перспектива-2012”, під час яких буде задіяно 90 відсотків нашого

льотної зміни. На цих навчаннях заплановані ракетні стрільби по повітряних мішенях вдень та вночі на середніх висотах.

Враховуючи вимоги Міністра оборони України до підготовки льотної зміни, слід нагадати, що на даному етапі наліт тільки двох молодих льотчиків з'єднання – випускників минулого року складає близько п'ятдесяти годин на кожного. Це здійснено завдяки тому, що у цьому році Севастопольська бригада тактичної авіації достатньо забезпечена пально-мастильними матеріалами, тому льотний склад продовжує активно виконувати завдання бойового чергування та льотних змін, які відбуваються щотижня вдень та вночі.

За словами випускника Харківського університету Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба лейтенанта Олександра Залізка, він навіть уявити не міг, що за такий короткий термін офіцерської служби матиме можливість стільки налітати.

Слід нагадати, що саме Севастопольська бригада тактичної авіації вже двічі у поточному році (у лютому та у липні) перевіряв Міністр оборони України Дмитро Саламатін, який також виконав політ на винищувачі МіГ-29 УБ.

СКЛАДОВА БОЄГОТОВНОСТІ

Закінчення.
Початок на 2 стор.

Кримські ракетники готуються до стрільб

За словами командира окремого зенітно-ракетного дивізіону підполковника Анатолія Гончарука, навчання мало за мету перевірити злагодженість роботи командного пункту і розрахунків самохідних вогневих установок. Доповіді, що надходили від командирів батарей, свідчать: особовий склад справився із поставленими завданнями. Незважаючи на сильну спеку, ракетники ретельно відпрацьовували кожен з елементів бойової підготовки.

– Оскільки наш дивізіон залучається до виконання практичних стрільб на полігоні “Чауда”, ми намагаємося досягнути злагодженості у роботі всіх підрозділів. Під час розгортання піднімається антена на станції виявлення цілей, завдяки якій здійснюється пошук супротивника. Вся інформація передається на командний пункт. Далі командний пункт дає вказівки на вогневі засоби дивізіону, які здійснюють її виявлення, захоплення і супроводження. З цього моменту, попри маневрування, ворожому літаку буде надзвичайно важко вирватися з наших “обіймів”. І щойно ціль заходить у зону пуску командир приймає рішення на її знищення, – розповів підполковник Анатолій Гончарук.

Слід також зазначити, що переважна більшість особового складу, який зараз проходить тренування, раніше не залучалася до виконання практичних стрільб, тому ракетники використовують кожен день бойової підготовки для вдосконалення своїх практичних навичок.

Сергій Осипов.

ДЕНЬ ПОВІТРЯНИХ СИЛ

“Захисникам мирного неба – вітаті!”

Святково прибранна зала, урочисті мелодії, всім відомі пісні, які співав весь зал, захопливі танцювальні композиції – все це та багато іншого побачили та почули глядачі й винуватці дійства.

Урочисті збори відкрив тимчасово виконуючий обов'язки командира бригади тактичної авіації полковник Микола Коваленко, який привітав військовослужбовців та гостей зі святом, побажав натхнення у службі. Начальник штабу бригади полковник Микола Кошик довів святковий наказ про заохочення особового складу бригади. Заступник командира з виховної роботи підполковник Микола Старушук зачитав привітальні телеграми вищого командування та передав слово творчому колективу 42-го ГБО.

Участь у концертній програмі взяли талановиті солісти та колективи міста й гарнізону. Зокрема, вокальними даними порадували своїх шанувальників учасники народного аматорського гурту естрадної пісні “2+3” Ірина Качан, Катерина Аргунова, Олександра Франчук, Анастасія Мельничук (художній керівник підполковник Євген Блискун). Серед танцювальних колективів, які прийшли привітати авіаторів з професійним святом, – студія сучасного танцю “Black Dance” 42-го ГБО (художній керівник Наталя Чупака) та дитячо-юнацький спортивно-танцювальний клуб “Данс Ліцей”

Цього разу у Старокостянтинівському гарнізонному будинку офіцерів зібрались усі, хто так чи інакше пов'язує своє життя з авіацією і має пряме відношення до Дня Повітряних Сил Збройних Сил України. Відзначити своє професійне свято прийшли сусіди – військовослужбовці 7-ї бригади тактичної авіації імені Петра Франка, ветерани бомбардувальної бригади, 168-го винищувального авіаполку та мешканці міста.

42-го ГБО (художній керівник Максим Панасюк).

Приємним сюрпризом для всіх став виступ вічно закоханого у небо та авіацію Олександра Петрука, який виконав відомий хіт “Аеропорт”, а також привітав прекрасну половину людства зі святом пісенності композицією “Голубка”, порівнявши дружин авіаторів-соколів з голубками сизокрильними.

Урочисту атмосферу заходу своїми влучними жартами та святковими побажаннями підтримувала також і ведуча концерту інструктор Будинку офіцерів Анастасія Браун.

Неможливо не відмітити і вагомий внесок господарського сектору 42-го ГБО на чолі з начальником частини Марією Осмолян у підготовку та оформлення глядацької зали до урочистостей, а також високий рівень професіоналізму кіномеханіка Сергія Чеплакова. Адже саме завдяки зусіллям злагодженого колективу Будинку офіцерів на чолі з підполковником Євгеном Блискуном вечір став незабутнім для всіх, хто бодай якось був до нього причетним.

Так пройшов ще один святковий концерт, ще один день, який подарував масу позитивних емоцій його учасникам та глядачам, ще один захід, після якого стає радісніше на серці...

Анастасія Євстафієва.
м. Старокостянтинів.
Фото автора.

ФЕОДОСІЯ

У Криму завершили планові випробування вітчизняного парашута

Тренувальні стрибки виконувалися спільно з парашутистами Центру планерного спорту "Коктебель", який очолює Борис Небреєв. Загалом у стрибках взяли участь декілька десятків парашутистів з Дніпропетровська, Запоріжжя, Москви, Воронежа та інших міст. За словами начальника парашутно-десантної підготовки ДНВЦ підполковника Ігоря Сили, парашутисти-випробувачі зробили гарний подарунок усім воїнам-десантникам:

– Напередодні на аеродромі Кіровське ми успішно завершили періодичні льотні випробування десантно-парашутних сис-

2 серпня у Криму парашутисти-випробувачі Державного науково-випробувального центру ЗС України, який очолює Герой України генерал-майор Юрій Тішков, виконали тренувальні стрибки з парашутом на горі Клементьєва та взяли активну участь в урочистостях до Дня ВДВ на колишньому місці розташування 10-ї бригади спеціального призначення.

тем (ДПС), що знаходяться на озброєнні Збройних Сил України. До речі, це – розробка Феодосійського науково-випробувального інституту аеропружних систем, – повідомив офіцер. – Сьогодні військові парашутисти, продовжуючи традиції випробувачів попередніх поколінь, використовують унікальні властивості гори Клементьєва. Ця гора – колиска української й російської авіації. Саме тут відбулися перші польоти Антонова, Іллюшина, Яковлева, Корольова.

Перший у світі вихід зі штопора Костянтина Арцеулова, перший аеропізд, перше дозавправлення в повітрі, перші радянські авіаційні рекорди...

Слід додати, що минулого тижня кримчани приїхали зі Старокостянтинова, де брали участь у змаганнях з парашутного спорту на точність приземлення на Кубок командувача Повітряних Сил Збройних Сил України. Серед них – і інструктор з парашутно-десантної підготовки прапорщик Олена

Фоміна, яка здійснила свій 400 стрибок.

Попереду на базі ДНВЦ – збір фахівців пошуково-рятувальної та парашутно-десантної служби та підготовка до навчання "Перспектива-2012", тому на парашутистів найближчим часом очікує напружена робота.

**Руслан Семенюк.
Плато Узун-Сирт.
Фото автора.**

ЧЕРНІГІВЩИНА

Рік тому студент Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна Ігор Соколов і не мріяв відзначити день свого народження у повітрі. На своє двадцятиріччя заступник командира взводу молодший сержант Соколов виконав перший в своєму житті стрибок з парашутом. Він вважає це подарунком долі.

У ході планових занять з бойової підготовки 78 військово-службовців навчального аеромобільного батальйону з навчального механізованого полку 169-го навчального центру виконали понад 200 стрибків з парашутом з літака Ан-2. Заняття з постійним складом навчального аеромобільного батальйону проводились на аеродромі "Прогрес" Чернігівського авіаційно-спортивного клубу під керівництвом заступника командира полку – начальника повітрянодесантної служби підполковника Сергія Курманенка. У нього, до речі, за плечима вже понад 400 стрибків з парашутом.

– У ході занять, – розповів командир навчального механізованого полку підполковник Віктор Ніколюк, – десантники виконали по два-три стрибки з парашутом. До цього вони готувались заздалегідь. Щодня відпрацьовували елементи щодо стрибків з парашутом у спеціально обладнаному тренажерному комплексі. Зокрема, головна увага приділялась тренуванню одягання парашута, влаштування зброї та спорядження. Тренувались курсанти навчального батальйону на стапелях повітрянодесантного комплексу, де удосконалювалися всі елементи стрибка: від-

ділення від літака, дії в повітрі й під час приземлення, а також дії в екстремальних умовах у випадку повної або часткової відмови парашутної системи. Всі обов'язкові елементи, у рамках програми підготовки воїна-десантника, відпрацьовувались на навчальних тренажерах до автоматизму.

Старший сержант військової служби за контрактом Євген Касяненко виконав вже двадцятий стрибок з парашутом. В армії він служить шостий рік. Військовим

Небо в подарунок

став за порадою рідного брата, офіцера ЗС України. Служити йому подобається, а стрибки з парашутом взагалі вважає святом.

Планове бойове завдання десантники виконали зразково.

Точка приземлення, вправність дій – все на "відмінно". Та найголовніше те, що кожен з них тепер дійсно не даремно носить тільник і готовий до виконання будь-яких завдань.

У перший день занять новач-

ки – солдати-строковики, яких в батальйоні близько тридцяти, здійснили свій перший стрибок з висоти 800 метрів. А наступного дня ці хлопці розкривали куполи вже зі зброєю і спорядженням з 600 метрів. Варто зауважити, що всі стрибки були виконані на належному рівні, досконало й без недоліків.

Ігор Соколов свій перший стрибок з парашутом запам'ятає назавжди.

– Мені випав такий подарунок, – розповідає хлопець, – що важко передати словами. Почуття вільного падіння, хвиля адреналіну й водночас впевненість в собі – чудові враження, які я ніколи не забуду. Я не знаю, як складеться моє життя, але в одному впевнений – парашутизм для мене стане улюбленою справою. Це незабутнє почуття свободи завжди буде найкращою згадкою про службу в армії.

**Олександр Парій.
м. Чернігів.**

100 лет

Военно-воздушные силы Российской Федерации (ВВС России) – вид Вооружённых Сил Российской Федерации. Предназначены для ведения разведки группировок противника, обеспечения завоевания господства в воздухе, защиты от ударов с воздуха важных военно-экономических районов (объектов) страны и группировок войск, предупреждения о воздушном нападении, поражения объектов, составляющих основу военного и военно-экономического потенциала противника, поддержки с воздуха Сухопутных войск и сил флота, десантирования воздушных десантов, перевозки войск и материальных средств по воздуху.

Русский Императорский военно-воздушный флот

Императорский военно-воздушный флот – военно-воздушные силы Российской империи, существовавшие с 1910 (12 августа 1912 года в Генеральном Штабе отдал соответствующий приказ по созданию новой структуры, которой поручалось заниматься проблемами авиации) по 1917 год. Несмотря на свою короткую историю, Императорский военно-воздушный флот быстро стал одним из лучших воздушных флотов мира и сыграл значительную роль в развитии русской и мировой авиации. Русский Императорский ВВФ делился на авиационные отряды (авиаотряды) по 6-10 самолётов, которые объединялись в авиагруппы. Всего было несколько таких авиагрупп. Они использовались в Русской Императорской Армии (Армейская авиация) и Флоте (Морская авиация).

В 1904 Жуковский создал первый аэродинамический институт в Кучино под Москвой. В 1910 году правительство закупило в вооружённые силы первые французские самолёты и начало подготовку пилотов.

В 1913 Сикорский построил первый четырёхмоторный биплан “Русский витязь” и свой знаменитый бомбардировщик “Илья Муромец”. В 1914 году русские авиаторы совершили первые арктические полёты в поисках пропавшей экспедиции Георгия Седова. На момент начала Первой мировой войны Россия имела самый большой воздушный флот в мире (263 самолёта). Сначала самолёты использовались только для разведки и корректировки артиллерийского огня, но скоро начались первые воздушные бои. К октябрю 1917 года Россия имела 700 самолётов, уже значительно уступая по этому показателю другим воюющим странам.

Легендарный пилот Пётр Нестеров в 1913 году выполнил замкнутую петлю в вертикальной плоскости (петля Нестерова) и совершил в 1914 году первый воздушный таран.

Императорский военно-воздушный флот прекратил существование в 1917 году после революции. Большинство первых русских пилотов погибли в гражданской войне или эмигрировали из России.

Военно-воздушные силы СССР

Грандиозная индустриализация Советского государства позволила быстро модернизировать боевую авиацию, доставшуюся в наследство от Императорской России. Советские Военно-воздушные силы Вооружённых Сил СССР были основаны в 1918 году как Рабоче-Крестьянский Красный Воздушный Флот России. К концу 30-х годов было налажено массовое производство истребителей КБ Поликарпова И-15 и И-16, а также бомбардировщиков КБ Туполева ТБ-1 и ТБ-3.

ВВС РККА получили большое развитие в середине 1930-х годов. Общее количество самолётов за период с 1929 по 1937 годы увеличилось с 1285 до 8139. В том числе тяжёлых и средних бомбардировщиков с 48 до 2443, истребителей с 232 до 2255. К концу 1930-х СССР имел около 800 цельнометаллических четырёхмоторных бомбардировщиков ТБ-3, каждый из которых мог доставить 2000 кг бомб на расстояние 1100 км. Такого воздушного флота не имела ни одна страна мира.

В середине 1930 годов резко возросло количество учебных заведений ВВС, повысилось качество обучения, которое предусматривало для пилотов не менее 50 часов полёта. В 1937 году в СССР существовало уже 18 летных и 6 технических заведений, в которых училось около 23 тысяч курсантов. Курсанты заканчивали сначала аэроклубы (где получали первичный опыт пилотирования), затем лёт-

ную школу (военное училище), после чего направляли в строевую часть, или в Гражданский Воздушный Флот, или в Осоавиахим, или в запас. В 1937 году лётные училища СССР располагали 3007 самолётами.

Одним из первых испытаний ВВС РККА в действии стала *Гражданская война в Испании в 1936 – 1939 годах*, где отечественные самолёты успешно противостояли новейшим немецким моделям, в том числе Мессершмитту Вф. 109.

Великая Отечественная война. В 1939-1940 годах авиация принимала участие в Советско-финской войне, где выполнила более 100 000 боевых вылетов. В среднем, один самолёт терялся за 166 боевых вылетов, что значительно меньше, чем потери советских ВВС в 1944 – 1945 годах, не говоря уже о 1941 – 1942 годах. За все время советско-финской войны СССР потерял 627 самолётов различных типов. Из них 38% было сбито в бою или совершили посадку на территории противника, 14% пропали без вести, 29% потеряно в результате аварий и катастроф и 19% получили повреждения, которые не позволили вернуть самолёты в строй. В период Великой Отечественной войны боевые потери Советских ВВС составляли менее 30% от общего числа потерянных самолётов. За период с 1 января 1939 по 22 июня 1941 года ВВС получили от промышленности 17 745 боевых самолётов, из них 706 самолётов новых типов: истребителей МиГ-3 – 407, Як-1 – 142, ЛаГГ-3 – 29, Пе-2 – 128. К 22 июня 1941 года советская авиационная промышленность выпускала 50 боевых самолётов в сутки, что значительно больше того, что производила в этот период Германия и все её союзники во всем мире. Через три месяца, в последней декаде сентября 1941 года, уровень производства достиг 100 боевых самолётов в сутки.

После жестоких поражений 1941 года в смертельной борьбе с немецкими “люфтваффе” советские ВВС завоевали господство в воздухе и закончили Великую Отечественную войну в небе Берлина.

Немцы потеряли на Восточном фронте семьдесят две тысячи самолётов, из которых пятьдесят шесть тысяч уничтожили на земле и в воздухе летчики ВВС Красной армии. За годы войны было подготовлено 44 093 летчика. Погибло в бою 27 600, из них: 11 874 летчика-истребителя, 7 837 летчиков-штурмовиков, 6 613 членов экипажей бомбардировщиков, 587 летчиков-разведчиков и 689 пилотов вспомогательной авиации.

Холодная война

После победы СССР в Великой Отечественной войне ВВС были серьёзно модернизированы, активно разрабатывалась новая техника, совершенствовалась тактика воздушного боя. К концу 1980 годов в распоряжении советских Военно-воздушных сил было до 10 тысяч самолётов, что делало самыми многочисленными в мире. Организационно они состояли из родов авиации: бомбардировочной, истребительно-бомбардировочной, истребительной, разведывательной, связи и санитарной. Вместе с тем ВВС делились на виды авиации: фронтовую, дальнюю, военно-транспортную, вспомогательную. Имели в своём составе специальные войска, части связи и учреждения тыла.

В ВВС в 1960 – 1980 годах основными видами авиации были:

Дальняя авиация (ДА) – стратегические бомбардировщики, для уничтожения средств ракетно-ядерного нападения вероятного противника и объектов его инфраструктуры в стратегической глубине, воздушной разведки и РЭБ;

Фронтовая авиация (ФА) – истребители, истребители-бомбардировщики, бомбардировщики и штурмовики. Они бес-

печивали завоевание господства в воздухе, уничтожение ракетно-ядерных средств противника, прикрытые своих войск и объектов от ударов противника с воздуха, обеспечивали поддержку с воздуха наземные войска и силы флота, вели борьбу с воздушными десантами и перевозками на суше и морем, воздушную разведку в оперативной и тактической глубине.

Военно-транспортная авиация (ВТА) для переброски войска грузов Войска противовоздушной обороны СССР являлись отдельным видом Вооружённых Сил, не входившим в состав Военно-воздушных сил, но имели свои авиационные части (в основном истребительные). Они прикрывали важные административные центры и объекты от ударов средств воздушного нападения, вели радиолокационную разведку воздушного пространства.

В 1980-х годах начались разработки истребителя пятого поколения, в частности были запущены программы МиГ-1.44 и С-37. Но экономический кризис и распад Советского Союза не позволил довести их до конца, финансирование новых разработок прекратилось. Начался раздел ВВС между бывшими союзниками, а теперь независимыми странами СНГ.

ВВС России

После распада СССР в декабре 1991-го советские военно-воздушные силы были разделены между Россией и 14 независимыми республиками. В результате этого разделения Россия получила примерно 40 % техники и 65 % личного состава советских ВВС, став единственным на постсоветском пространстве государством, обладающим дальней стратегической авиацией. Многие самолёты были перебросены из бывших союзных республик в Россию. Некоторые были уничтожены. В частности, 11 новейших бомбардировщиков Ту-160, располагавшихся на Украине, были утилизированы в сотрудничестве с США, 8 таких самолётов и несколько Ту-95МС были переданы Украиной России в качестве погашения задолженности за газ.

В 1994 – 1996 и 1999 – 2002 годах ВВС принимали активное участие в Чеченских кампаниях. Их деятельность осложнялась спецификой местного климата и рельефа, а также резкого снижения уровня боевой подготовки из за постоянного недофинансирования.

Современное положение

Процесс деградации российских ВВС (быстрое снижение численности и подготовленности личного состава, авиатехники и аэродромов, малое количество полётов по причине недостаточного финансирования) активно шёл в 1990-х и несколько приостановился в начале 2000 годов. В январе 2008 года Главнокомандующий ВВС РФ (до 6 мая 2012 года) Александр Зелин назвал состояние воздушно-космической обороны России критическим. Например, большинство истребителей МиГ-29 ВВС России, составляющих треть истребительного парка, были выпущены в 1980-х годах, не прошли своевременный капитальный ремонт на авиаремонтных заводах, и по этой причине, вероятно, будут списаны в ближайшие годы. К 2020 году будут утилизированы 1973 самолёта и вертолёта.

В 2009 году закупки новой авиатехники для ВВС России приблизились к показателям начала 1990-х годов. Проходят испытания истребителя пятого поколения ПАК ФА, 29 января 2010 года состоялся его первый полёт. Поступление в войска истребителей 5-го поколения планируется к 2015 году.

Реформа ВВС 2008 года

Военно-воздушные силы России, в ходе происходящего с 2008 года процесса реформирования Вооружённых Сил РФ, подверглись глубоким и масштабным

преобразованиям. Наиболее значимым этапом начатого осенью 2008 года перехода ВВС РФ к новому облику явилась коренная реформа их структуры. Подобная реформа проводилась в ВВС СССР в 1978 – 1986 годах: авиация и ПВО были переподчинены округам, были созданы главные командования четырёх направлений: Западное (Польша), Юго-Западное (Молдавия), Южное (Закавказье) и Восточное (Дальний Восток). Затраты на реформу составили около 15 млрд. руб. В 1986 году новая структура была признана несостоятельной и подверглась обратной реорганизации.

В 2009 году начат переход ВВС России к новой организационной структуре. Предусматривалось, что ВВС должны состоять из оперативных командований, авиабаз и бригад воздушно-космической обороны (зенитно-ракетных и противоракетных). Четыре командования (бывшие армии ВВС и ПВО) должны были дислоцироваться в Санкт-Петербурге, Новосибирске, Хабаровске и Ростове-на-Дону. Сохранялось командование дальней авиации (бывшая 37-я воздушная армия) и командование военно-транспортной авиации (бывшая 61-я воздушная армия), а также оперативно-стратегическое командование воздушно-космической обороны (бывшее командование специального назначения, включающее противоракетную оборону). В составе ВВС должно было быть 33 авиабазы и 13 бригад воздушно-космической обороны.

На начало 2009 года в боевом составе ВВС России было (по открытым источникам) 72 авиаполка, 14 авиабаз и 12 отдельных авиационных эскадрилий и отрядов (без учёта учебных полков). Их замена на 33 авиабазы означала списание около 1000 самолётов и вертолётов (в новых авиабазах останется около 2000 воздушных судов). Цель очередной реформы ВВС – концентрация наиболее боеспособных сил на ограниченном количестве аэродромов, что позволит интенсифицировать боевую подготовку и сэкономить бюджетные средства.

После реформы 2008 – 2009 годов из 245 военных аэродромов в России осталось около 70 активно действующих, остальные по состоянию на 2010 год законсервированы или используются эпизодически. В ближайшие годы процесс сокращения сети военных аэродромов продолжится. В стране останется лишь 27 основных авиабаз, 11 из которых будут располагать 2-4 основными и несколькими запасными аэродромами, поскольку авиабаза 1 разряда представляет собой воинское соединение, фактически смешанную авиадивизию, а не просто место базирования самолетов.

Четыре командования созданы по территориальному принципу, заменяя шесть бывших армий ВВС и ПВО, подчинявшихся шести соответствующим военным округам. Хотя в целом система соответствия военным округам остается, однако в ряде случаев производится объединение сил бывших армий ВВС и ПВО либо частичное перераспределение зон ответственности.

1-е Командование ВВС и ПВО создано на основе 6-й армии ВВС и ПВО (Ленинградский военный округ). Кроме того, в зону ответственности командования перешла часть западной территории Московского военного округа и вся ударная авиация бывшей 16-й воздушной армии.

2-е Командование ВВС и ПВО создано на основе 14-й армии ВВС и ПВО (Сибирский военный округ, включающий территорию бывшего Забайкальского военного округа).

3-е Командование ВВС и ПВО создано на основе 11-й армии ВВС и ПВО (Дальневосточный военный округ).

4-е Командование ВВС и ПВО создано на основе двух армий ВВС и ПВО – 4-й

НА КРЫЛЛЕ

(Северо-Кавказский военный округ) и 5-й (Приволжско-Уральский военный округ), распространяя тем самым свою ответственность на громадную территорию трех бывших советских военных округов.

В 2010 г. эти четыре командования ВВС и ПВО вошли в состав четырех соответствующих созданных новых военных округов (объединённых стратегических командований):

- 1-е Командование ВВС и ПВО – в состав Западного военного округа,
- 2-е Командование ВВС и ПВО – в состав Центрального военного округа,
- 3-е Командование ВВС и ПВО – в состав Восточного военного округа,
- 4-е Командование ВВС и ПВО – в состав Южного военного округа.

Командование

Главнокомандующий ВВС РФ – генерал-майор Виктор Николаевич Бондарев. Родился 7 декабря 1959 года в селе Н-овобородицкое Петропавловского района Воронежской области. Русский. В 1977 году окончил среднюю школу. С 1977 года – в Военно-воздушных силах СССР. В 1981 году окончил Борисоглебское высшее военное авиационное училище лётчиков имени В. Чкалова, в 1992 году – командный факультет Военно-воздушной академии имени Ю.А.Гагарина, в 2004 году – Военную академию Генерального штаба Вооружённых Сил РФ.

После окончания училища служил лётчиком-инструктором и командиром звена в Барнаульском высшем военном авиационном училище лётчиков. Затем – старшим штурманом и командиром эскадрильи в учебном центре подготовки лётного состава. В 1980-х годах в составе ограниченного контингента советских войск, принимал участие в боевых действиях в Демократической Республике Афганистан. Затем был командиром авиационной эскадрильи, заместителем командира, а с сентября 1996 года по октябрь 2000 года командиром 899-го гвардейского штурмового авиационного полка 105-й смешанной авиационной дивизии 16-й армии ВВС и ПВО, дислоцированного на военном аэродроме Бутурлиновка в Воронежской области.

Участник боевых действий в Северо-Кавказском регионе в ходе первой и второй чеченских войн. В первой чеченской войне совершил свыше 100 боевых вылетов. В декабре 1994 года при штурмовке позиций дудаевцев у села Шатой огнём с земли был сбит самолёт одного из лётчиков полка. Тогда В. Бондарев подавил зенитные средства боевиков и до прибытия спасательного вертолета огнём с неба отгонял боевиков от места приземления

лётчика. В период второй чеченской войны совершил свыше 300 боевых вылетов против незаконных вооружённых бандитских формирований.

За мужество и героизм, проявленные при исполнении воинского долга в условиях, сопряжённых с риском для жизни, указом Президента Российской Федерации № 709 от 21 апреля 2000 года полковнику Бондареву Виктору Николаевичу присвоено звание Героя Российской Федерации с вручением знака особого отличия – медали «Золотая Звезда».

С 2000 года – заместитель командира, с 2004 года – командир 105-й смешанной авиационной дивизии 16-й армии ВВС и ПВО (город Воронеж).

С мая 2006 года – заместитель командующего, с июня 2008 года – командующий 14-й армией ВВС и ПВО (Новосибирск).

С 17 июля 2009 года – заместитель главнокомандующего ВВС РФ. С 15 июля 2011 года начальник Главного штаба – первый заместитель главнокомандующего ВВС РФ. С 6 мая 2012 года – Главнокомандующий Военно-воздушными силами Российской Федерации.

Генерал-майор (2005). Награждён советским орденом «За службу Родине в Вооружённых Силах СССР» 3-й степени, российским орденом Мужества, медалями, в том числе медалью ордена «За заслуги перед Отечеством» 2-й степени с мечами.

Лётчик-снайпер. Освоил самолёты Л-29, МиГ-21 и Су-25. Имеет общий налёт более 2600 часов. Подготовлен к боевым действиям днём и ночью в любых метеословиях, в полном объёме Курса боевой подготовки штурмовой авиации.

Структура

Приблизительная структура ВВС РФ по состоянию на 2012 год по окончании реформирования (без учета частей центрального подчинения):

Оперативно-стратегическое командование воздушно-космической обороны (Москва)
(С 1 декабря 2011 года на базе ОСК ВКО и Космических войск России создан новый род войск – Войска Воздушно-космической обороны).

- 4-я бригада воздушно-космической обороны (Долгопрудный);
- 5-я бригада воздушно-космической обороны (Петровское);
- 6-я бригада воздушно-космической обороны (Ржев).

1 Командование ВВС и ПВО (Воронеж)

- 1-я бригада воздушно-космической обороны (Североморск);
- 2-я бригада воздушно-космической

обороны (Хвойный);

- 7000-я авиационная база 1-го разряда – Су-24М, Су-24МР, Су-34, Су-27, МиГ-25РБ, МиГ-29СМТ, МиГ-31ДЗ, МиГ-31Б, МиГ-31БМ (Воронеж, Петрозаводск, Мончегорск, Хотилово, Курск);
- 378-я авиационная база – Ми-8, Ми-24 (Вязьма);
- 549-я авиационная база – Ми-8, Ми-24 (Левашово);
- 800-я авиационная база – Ил-76, Ан-12, Ту-134, Ту-154, Ми-8.

2 Командование ВВС и ПВО (Екатеринбург)

- 9-я бригада воздушно-космической обороны (Новосибирск);
- 10-я бригада воздушно-космической обороны (Чита);
- 6980-я авиационная база 1-го разряда – Су-24М, МиГ-31, Ту-134УБЛ, Ми-8, Ми-24 (Челябинск);
- 412-я авиационная база – МиГ-29, Су-25, Ми-8, Ми-24 (Домна).

3 Командование ВВС и ПВО (Хабаровск)

- 11-я бригада воздушно-космической обороны (Комсомольск-на-Амуре);
- 12-я бригада воздушно-космической обороны (Владивосток);
- 14-я бригада воздушно-космической обороны (Петропавловск-Камчатский);
- 6983-я авиационная база – Су-25, Су-27СМ (Воздвиженка);
- 6988-я авиационная база 1-го разряда – Су-24М, Су-24М2, Су-24МР (Хурба);
- 573-я авиационная база – Ан-12, Ан-26, Ми-8 (Хабаровск).

4 Командование ВВС и ПВО (Ростов-на-Дону)

- 7-я бригада воздушно-космической обороны (Ростов-на-Дону);
- 8-я бригада воздушно-космической обороны (Екатеринбург);
- 6971-я авиационная база – Су-25СМ, Ми-28Н (Буденновск);
- 6972-я авиационная база 1-го разряда – Су-27, МиГ-29, Су-24МР, Су-27СМ3, Су-30 (Крымск);
- 393-я авиационная база – Ми-8, Ми-24, Ми-28Н (Кореновск);
- 999-я авиационная база – Су-25, Су-27, Ми-8, Ми-24 (Кант, Киргизия).

Командование военно-транспортной авиации (Москва)

- 6955-я авиационная база 1-го разряда – Тверь (Мигалово) – Ан-124, Ан-124-150, Ил-76МД, Ан-220, включающая также: Н-ская авиагруппа – Оренбург (Орен-

бург-2) – Ил-76МД, Ан-12; Н-ская авиагруппа – Таганрог (Центральный) – Ил-76МД; Н-ская авиагруппа – Псков (Кресты) – Ил-76МД; Н-ская авиагруппа боевого применения самолетов дальнего радиолокационного обнаружения – Иваново – самолёты А-50;

ряд небольших авиаподразделений в Уральском и Приволжском регионе – самолёты Ан-12, Ан-24, Ан-26, вертолёты Ми-8, Ми-26;

семь эскадрилий самолётов Ан-2 и Ан-3Т, переданные из состава ВДВ.

Командование дальней авиации (Москва)

- 6950-я авиационная база 1-го разряда – Ту-22МЗ, Ту-95МС, Ту-160 (Энгельс);
- 6952-я авиационная база 1-го разряда – Ту-95МС (Украинка).

Состав

Согласно экспертным оценкам, в эксплуатации Военно-воздушных сил находится более 4 000 единиц военной техники, а также 833 на хранении.

На начало 2012 года российские ВВС и ПВО состояли из главного командования, семи оперативных командований, семи авиационных баз первого разряда и восьми авиационных баз второго разряда, а также 13 бригад воздушно-космической обороны. Кроме того, восемь авиационных баз армейской авиации были переданы в подчинение Объединённых стратегических командований, но ВВС по-прежнему отвечают за их боевую подготовку. Общая численность личного состава ВВС – около 170 тысяч человек (в том числе офицеров – 40 тысяч, военнослужащих контрактной службы – около 30 тысяч).

В ходе реформы Вооружённых сил, современные ВВС претерпели серьезные изменения. Создано 7 крупных авиационных баз с мощной структурой. Модернизируется аэродромная сеть: отремонтировано 28 военных аэродромов, в 2012 году планируются работы еще на 12 аэродромах. К 2020 году ВВС должны получить более 600 современных самолетов, включая истребители пятого поколения ПАК ФА (Т-50), больше тысячи вертолетов, 38 дивизионных комплектов зенитно-ракетных комплексов «Витязь».

Сейчас в испытаниях задействовано три Т-50, со временем эта цифра будет доведена до 14 единиц. Поступление первого серийного образца истребителя пятого поколения ожидается в 2015 году. Всего планируется закупить 60 таких самолетов. В скором времени ВВС РФ планируют получить десять зенитных ракетно-пушечных комплексов «Панцирь-С1». Сейчас на вооружении стоят четыре таких комплекса (зенитный ракетный полк в Новороссийске).

Тактическая (фронтальная) авиация имеет в своём составе следующие эскадрильи:

- 38 истребительных аз (7 на МиГ-29, 1 на МиГ-29С, 2 на МиГ-29СМТ, 11 на МиГ-31, 1 на МиГ-31БМ, 11 на Су-27, 4 на Су-27СМ, 1 на Су-27СМ3 и Су-30М2 (сведены в одну аз на АБ в Крымске);
- 14 бомбардировочных аз (12 на Су-24М, 2 на Су-24М2),
- 14 штурмовых аз (11 на Су-25, 3 на Су-25СМ),
- 9 разведывательных аз (Су-24МР), учебные и испытательные – 13 аз.

Помимо ВВС, военная авиация осталась только в составе ВМФ России. Авиация ПВО (с 1999 года) и авиация сухопутных войск (с 2003 года) входят в состав ВВС. Авиация Ракетных войск стратегического назначения с 1 апреля 2011 года передана в состав Военно-воздушных сил РФ.

Точный количественный и качественный состав ВВС ВС России является секретной информацией. Приведённые данные собраны по открытым источникам и могут отличаться от реальных.

Таким образом, за 100 лет своего существования ВВС России прошли славный путь, и преодолев все трудности в годы политических потрясений, остаются её гордостью и надёжной защитой.

Володимир Алексеев.
«Крила України».

Війська зв'язку на порозі змін

Війська зв'язку – це невід'ємна частина управління збройними силами. Від їх стану напряму залежить оперативність і своєчасність виконання завдань, особливо, коли йдеться про такий потужний, мобільний та високотехнологічний вид Збройних Сил, як Повітряні Сили.

Взагалі, історія військового зв'язку пройшла довгий і складний шлях, пов'язаний з розвитком збройних сил і вдосконаленням їх форм. Від використання азбуки Морзе і зорових сигналів до нашого часу пройшло не так багато років, а для зв'язківців вже розроблені величезні розгалужені системи передачі сигналів. Ці системи можуть забезпечити зв'язок з будь-якою точкою на планеті, причому як зі стаціонарними, так і з рухомими об'єктами на землі, в повітрі і в океані.

Однак із року в рік нашим військовим зв'язківцям легше не стає, адже йти в ногу з технологі-

техніки. Бойова робота, щоправда, із навчальною метою, проводиться в польових умовах, максимально наближених до бойових. Напередодні уже традиційного для війська головного навчання року, військові зв'язків-

техніки. Більше двохсот одиниць засобів зв'язку та радіотехнічного забезпечення польотів – одне з найсуттєвіших оновлень за час незалежності України.

– Виділені кошти дозволили нам відремонтувати і підтримати у робочому стані засоби, що забезпечують зв'язком чергові сили з протиповітряної оборони, обладнати пункти управління новітньою технікою, – говорить начальник військ зв'язку та інформаційних систем штабу Командування Повітряних Сил ЗС України генерал-майор Олександр Кушнір. – Це дозволило особовому складу військ бездоганно, без жодного зриву, виконати завдання із забезпечення надійним зв'язком заходів під час проведення "Євро-2012". Напередодні професійного свята дякую за ро-

засобами зв'язку, а от стосовно польових рухомих засобів сказати майже нічого. Чому майже? Бо у Збройних Силах України – лише три сучасні комплексні апаратні зв'язку, обладнані цифровими засобами. Це апаратні на базі українського КРАЗу, тут вже і кондиціонер передбачено. У Повітряних Силах лише один такий автомобіль. Як розповіли в управлінні військ зв'язку та інформаційних систем, така апаратна може замінити цілий підрозділ зв'язківців. Відповідно, подібна модернізація полків потягне за собою суттєве скорочення особового складу. До цього зв'язківці вже готові, адже і переоснащення новою технікою, і реформування, чи як тепер кажуть "оптимізація", давно прописані у концепції розвитку військ. Однак усе проходить поетапно, адже нова цифрова Р-423 не може працювати з аналоговими засобами зв'язку, тут зовсім інша технологія. Тому переходити на "цифру" треба одразу – всією частиною.

Про те, щоб відрізок переходу з аналогових засобів зв'язку на цифрові був менш різким, думають уже сьогодні й на освітньому рівні. Чи не вперше курсанти зв'язківці Харківського університету Повітряних Сил ЗС України стажуються на українських підприємствах, які виготовляють сучасну техніку для військ. Це одеський "Телекартприлад" та макарівське науково-виробниче підприємство "Агротехніка ЛМТ", до речі, єдиний завод у державі, який випускає автоматизовану радіолокаційну систему посадки та автоматизований командно-диспетчерський пункт для радіотехнічного забезпечення польотів. Курсанти мають можливість спостерігати за усім технологічним процесом, що неабияк вплине на рівень їх підготовки та втілення знань на практиці.

Тож війська зв'язку, як і всі Збройні Сили, – на порозі серйозних змін, поданих реформувати обличчя армії. Чи підуть ці зміни на краще, покаже час. Однак можна впевнено казати, що війська зв'язку є невід'ємною частиною Збройних Сил, які щодня удосконалюють бойову майстерність, зміцнюють духовний і професійний потенціал нашої Вітчизни.

**Юрій Ігнат.
"Крила України".
Фото автора.**

чним прогресом при мінімальному забезпеченні оборонного відомства просто нереально. Але свою роботу вони знають, люблять і цінують, хоч у переважній більшості виконують повсякденні завдання на застарілому радянському обладнанні.

Основне призначення військ зв'язку типове для всіх видів Збройних Сил – це створення, розгортання та експлуатація систем зв'язку автоматизації та управління військами з метою вирішення завдань забезпечення управління військами в мирний час та особливий період. До їх складу входять вузлові, лінійні, лінійно-вузлові з'єднання і військові частини та інші підрозділи й установи.

Військові зв'язківці щодня працюють у тісній взаємодії з телекомунікаційними мережами і системою поштового зв'язку України та системами зв'язку інших міністерств та відомств. Чималий внесок зв'язківців є у миротворчих операціях та заходах міжнародного співробітництва.

Сьогодні ж війська зв'язку Повітряних Сил ЗС України готуються до чергового випробування – навчання "Перспектива – 2012", яке заплановане на вересень поточного року. У ньому візьме участь понад 350 зв'язківців виду та більше сотні одиниць

ці пройшли непоганий вишкіл під час "Євро – 2012". Матчі фінальної частини чемпіонату Європи з футболу відбувалися у чотирьох українських містах – Києві, Донецьку, Львові та Харкові. Військова авіація, підрозділи протиповітряної оборони, радіотехнічні війська здійснювали прикриття місць проведення європейського турніру. Забезпечення зв'язком цього прикриття було покладено на півтори сотні військовослужбовців та шість десятків автомобільної техніки. Завдання зв'язківці виконували поза пунктом постійної дислокації, що максимально сприяло натренованості особового складу. Футбольні баталії тривали менше місяця, а от зв'язківці провели в полі цілих два! Це з урахуванням маршу, розгортання, тренувань, злагодження та інших заходів.

Крім того, особовий склад військ зв'язку виконував завдання на стаціонарних пунктах управління в містах проведення чемпіонату. Там військовослужбовці використовували новітні засоби цифрового зв'язку.

Чемпіонат Європи з футболу посприяв виділенню коштів на придбання новітніх засобів, які ще не один рік слугуватимуть військовим. До того ж, зв'язківці дещо відновили існуючий парк

роботу всьому особовому складу військ зв'язку, а особливо хочу відзначити наполегливість, витримку та професіоналізм майорів Олександра Езау, Дмитра Висоцького, Євгена Лисенка, Віталія Бочарнікова, капітанів Романа Немировського, Олександра Горбачова, старшого лейтенанта Романа Мозгового, молодшого сержанта Олександра Чернілевського.

Натренованості зв'язківців посприяли і регулярні навчання. Як-що брати період від серпня 2011 року по цей час, то їх було сім: чотири командно-штабних та три польових виходи із практичним застосуванням техніки. Мета цих заходів одна – підвищити натренованість органів управління та підготувати полки зв'язку для виконання завдань за призначенням. Щоразу військовослужбовці провели понад двадцять діб у полі, а це, між іншим, три тижні відриву від сімейного затишку. У важких спекотних умовах зв'язківці гідно виконали усі поставлені завдання. Вони лише можуть позаздрити своїм колегам із більш заможних армій світу, які мають в апаратних кондиціонери та інші надбання людства для комфортної і затишної роботи.

Стаціонарні пункти управління Повітряних Сил сьогодні лише на 10 відсотків обладнані сучасними

Нерв армії

З нагоди професійного свята Міністр оборони України Дмитро Саламатін привітав військових зв'язківців та ветеранів військ зв'язку. "Це свято поєднує історію і сучасність військ і є свідченням великих заслуг та оцінкою служби багатьох поколінь професіоналів військового зв'язку, їх ролі у забезпеченні обороноздатності нашої Батьківщини", – наголошується у привітанні.

Дмитро Саламатін підкреслив, що війська зв'язку, які беруть свій початок від часів Першої світової війни, особливо важливу роль відіграли в роки Великої Вітчизняної війни.

"48 наших співвітчизників, які служили в цих військах, удостоєні високого звання Героя Радянського Союзу", – наголосив глава вітчизняного оборонного відомства.

Міністр оборони відзначив, що військовий зв'язок – це одна з головних складових управління Збройними Силами.

"Недаремно існує вислів: "Зв'язок – це нерв армії". Сьогодні здійснюється поступовий перехід на якісно новий рівень оснащення військ зв'язку, впроваджуються сучасні цифрові технології. Зусиллями фахівців упроваджуються сучасні технології та втілюються в життя перспективні проекти. Переконали, це сприятиме підвищенню бойової готовності військ та оперативності військового зв'язку", – наголосив він.

Вітаючи особовий склад та ветеранів військ зв'язку з професійним святом, Дмитро Саламатін висловив глибоку шану і вдячність усім поколінням військових зв'язківців за самовіддану працю, професіоналізм і винахідливість.

"Щиро бажаю вам і вашим родинам здоров'я, щастя та миру, нових успіхів у нелегкій ратній службі на благо Батьківщини і її Збройних Сил!" – побажав Міністр оборони України Дмитро Саламатін.

– На першому етапі навчання активно працювали офіцери управління полку. Близько трьох десятків посадовців вправлялись у плануванні дій підпорядкованих підрозділів, працювали з картами і документами, – розповідає заступник командира полку підполковник Володимир Мельник. – Під час другого етапу відпрацьовувались практичні дії екіпажів радіостанцій. До цієї фази навчання було залучено сто відсотків особового складу частини.

Також зв'язківці розгорнули пункт прийому особового складу. На ньому вони вкотре перевірили здатність персоналу пункту у нормативні терміни прийняти та поставити в стрій військовослужбовців запасу та техніку з національної економіки. Зі своєю роботою пункт прийому особового складу впорався добре.

Головним завданням для екіпажів радіостанцій було здійснення маршу в заданий район для розгортання та забезпечення зв'язку. Зв'язківці виконали його без особливих проблем. Вся задіяна техніка, а це понад три десятки спеціальних автомо-

Вірні військовому обов'язку

8 серпня, у день свого професійного свята, особовий склад частин зв'язку Повітряних Сил Вінницького гарнізону зібрався на плацу окремого полку зв'язку. Привітати зі святом воїнів-зв'язківців прийшли перший заступник начальника штабу Командування Повітряних Сил ЗС України полковник Олександр Астахов та тимчасово виконуючий обов'язки начальника військ зв'язку та ІС полковник Сергій Юхновський.

У своїй промові полковник Олександр Астахов зазначив, що це свято об'єднує історію та сучасність військ, є заслугою і оцінкою натхненної праці багатьох поколінь фахівців військового зв'язку, їх ролі у забезпеченні обороноздатності нашої Батьківщини.

– Вірність військовому обов'язку і народіві України, високий професіоналізм – ці найкращі якості завжди були і залишаються притаманними військовим зв'язківцям. Висока бойова готовність, оперативність і надійність управління військами – це, в першу чергу, заслуга воїнів-зв'язківців, – наголосив полковник Олександр Астахов.

Як відомо, для виконання складних та відповідальних завдань військовослужбовець повинен володіти високим рівнем знань з технічної і спеціальної підготовки, ма-

ти відповідний стан здоров'я, високі фізичні, морально-психологічні та волевільні якості, бути рішучим і сміливим при їх виконанні. Саме такими якостями володіє особовий склад військового зв'язку. Тому не дивно, що у святковому наказі командувача Повітряних Сил ЗС України більшість військовослужбовців – це представники окремого полку зв'язку, які своєю наполегливою працею забезпечують високу бойову готовність військ, оперативність і надійність управління ними. Серед них – начальник радіоцентру Віталій Багрій, начальник відділення центру телекомунікації старший лейтенант Олег Тригуба, начальники апаратних старші прапорщики Руслан Волощук та Юрій Шинкар'юв.

Олена Рибчук.

Фото Євгена Івашкевича.

“Відстрілюється” за двох

Наталю Вольську можна сміливо називати ветераном вузла зв'язку Командування Повітряних Сил. Адже усі 16 років вислуги, плюс рік роботи працівником ЗС України, жінка віддала самій військовій частині. Загинаючи пальці, Наталя згадала шість командирів, яких, там би мовити, пережила. Тож досвіду молодшому сержанту Вольській не займати. А можливо, й сама через деякий час очолить свою рідну частину. Думаєте, нереально?

Сьогодні Наталя Вольська працює на посаді начальника експедиції вузла зв'язку. Цього року вона вступила на заочну форму навчання у Харківський університет Повітряних Сил ЗС України. Відтепер поєднуватиме службу з навчанням на факультеті “Програма інженерія”. Через п'ять років отримає перше офіцерське звання, але лише за наявності відповідної посади. Хоч процес реформування війська особливого оптимізму стосовно подальшого працевлаштування не додає, Наталя Вольська проблеми з цього не робить. Адже вища освіта й затребувана на нинішній час професія аж ніяк не завадять у будь-якому разі.

Після школи Наталя Вольська закінчила училище зв'язку за спеціалізацією телеграфіст. Військову службу, власне, телеграфістом й почала, потім була експедитором. Закінчила курси сержантів, організовані при місцевому полку зв'язку, і майже рік працює на новій посаді.

– У родині військових нікого не було, – розповідає жінка, – в армію порадив йти батько, тож погони на моїх плечах передусім його заслуга...

Варто згадати, що Наталя не одна дитина в сім'ї, є ще два брати – старший за неї та молодший. Служба у Збройних Силах їх не надто цікавила, та й ніхто, зрештою, у військомілиці не тягне. Тож Наталя вирішила “відстрілюється” за двох і замість два терміни по півтора року, віддала війську усі шістьнадцять й не збирається зупинятися на досягнутому.

– Пам'ятаю, коли вперше одягнула військову форму, стала до строю, емоції переповнювали, – згадує Наталя, – а як зайшла у двір, то подруги, сусіди повибігали. Це був ще 97-й рік, зараз все по-іншому. Змінилось ставлення людей як до жінок у погонах, так і до війська в цілому, і ці зміни, на жаль, не на нашу користь, – констатує Наталя Вольська.

Жінка проживає з батьками, виховує доньку, якій скоро виповниться 14. Напрошується запитання, на яке Наталя відповідає однозначним “Ні!”

– Яка ж мати бажатиме своїй дитині такої долі. Ні квартири, ні достойної зарплати, ще й реформування із невизначеним майбутнім. Поки для військовослужбовців щось не зміниться у соціальній сфері, свою дитину у військо не віддам.

Однак для себе Наталя Вольська визначила пріоритети, їй відступати нікуди, вона йтиме до кінця. Разом з Наталкою до Харкова подалися ще три вінничанки: прапорщик Наталя Леснікова та старші солдати Галина Галенко й Катерина Підгірець. Усі успішно склали вступні іспити. Тож офіцерський корпус на Вінниччині незабаром може суттєво поповнитися представницями чарівної статі. Тому від усього творчого колективу газети “Крила України” вітаємо дівчат з професійним святом і бажаємо серйозних здобутків на новому життєвому шляху.

Юрій Ігнат.
“Крила України”.
Фото автора.

Зв'язківці готові до бойової роботи

Кінець навчального року буде доволі напруженим для окремого полку зв'язку Повітряного командування “Захід”. Нещодавно тут завершилися командно-штабні навчання, на яких зв'язківці відпрацьовували питання застосування полку в операції Повітряного командування з відбиття збройної агресії.

білів, у визначений час виїхала з парку частини, вишикувалася в колону і своєчасно прибула у визначений район. Після виконання завдання машини благополучно повернулись на місце стоянки. На підведенні підсумків командно-штабного навчання його керівництво зазначило: особовий склад полку заслуговує доброї оцінки.

– Хочу підкреслити, що ці навчання проходили напередодні дослідницьких та експериментальних командно-штабних навчань з органами управління та військами “Перспектива-2012”, – підкреслив заступник командира полку підполковник Володимир Мельник. – І ми розцінювали їх як можливість перевірити готовність наших сил та засобів до роботи під час майбутніх масштабних навчань. У своїх людях ми впевнені на сто відсотків. Вони професіонали своєї справи, перевірені не одними навчаннями. А от автомобільна техніка вже не нова. Тому для виконання маршу ми використали саме ті машини, що будуть задіяні на “Перспективі-2012”. Машини пройшли кіло-

метри доріг без поломок. Звичайно, марш допоміг виявити слабкі місця – десь тріснув патрубков, десь потік шланг. Ці недоліки будуть усунуті і не заважатимуть водіям під час навчань. Найбільше проблем – з гумовими деталями автомобілів. З часом вони втрачають еластичність і виходять з ладу. Та ми обслуговуємо ввірену нам техніку вже не один рік, тож знаємо, на що варто звернути особливу увагу.

Дослідницькі та експериментальні командно-штабні навчання з органами управління та військами (силами) “Перспектива-2012” пройдуть з 18 вересня по 4 жовтня 2012 року. Активну участь у найбільших і найважливіших навчаннях року братимуть і зв'язківці окремого полку Повітряного командування “Захід”.

– Практично щороку ми залучаємось до навчань, що проходять у Збройних Силах України, – розповідає командир частини полковник Мирослав Курчак, – але цієї осені наш полк відрядить найбільшу кількість людей і техніки. У порівнянні з минулим роком чисельність підрозділу, що виру-

шить до Рівненського полігона, збільшиться в рази. У 2011-му наші фахівці на Рівненщині налагодили роботу автоматизованих систем управління та впроваджували двох тижнів забезпечували зв'язок між екіпажами літаків та керівництвом польотів. Цього року наші зв'язківці вирушають на полігон разом з командним пунктом повітряного командування на рухомих засобах. Тож роботи у наших підрозділах буде значно більше, адже вони забезпечуватимуть зв'язком у полі цілий штаб.

Минулого року зі своєю роботою на навчаннях зв'язківці вперше вийшли на “відмінно”. До речі, вже два роки поспіль полк носить звання кращої частини зв'язку в Повітряних Силах і є другим у Збройних Силах. Планують

утримати завойовані позиції і залишити у себе вимпел кращого полку зв'язківців і цього року. Влітку вони добре себе показали під час проведення у Львові матчів фінальної частини “Євро-2012”. Тоді екіпажі радіостанцій забезпечували зв'язком радіотехнічні взводи, допоміжні пункти наведення авіації та бойові вертольоти і літаки в небі в районі стадіону “Арена-Львів”.

– Звичайно, і я, і мої підлеглі хвилювалися за зв'язок, – розповідає полковник Мирослав Курчак, – адже від нашої роботи залежить тривале часу в частині немає місця для правопорушень. Усі ми займаємося спільною справою не один рік. Я, як командир, знаю, на що здатні мої підлеглі.

техніка, ні люди не підвели. Найбільше користі участь в забезпеченні протиповітряної безпеки під час “Євро-2012” принесла молодим фахівцям. Для них – це безцінний досвід та набуття впевненості у власних силах. Загалом же, наші військовослужбовці знають свої станції досконально. Колектив полку формувався багато років і зараз йому до снаги найскладніше завдання. Вже протягом тривалого часу в частині немає місця для правопорушень. Усі ми займаємося спільною справою не один рік. Я, як командир, знаю, на що здатні мої підлеглі.

Владислав Назаркевич.
“Крила України”.
Фото автора.

"Сухой" поставил за рубеж 2500 самолетов

СТАТИСТИКА

Советский Союз и Россия с 1964 года поставили за рубеж свыше 2500 боевых самолетов марки "Су". Об этом сообщает "Интерфакс" со ссылкой на пресс-службу компании "Сухой". Авиационные комплексы поставлялись в страны Европы, Азии, Африки и Южной Америки.

Во многих армиях этих государств они эксплуатируются и сегодня. Самолеты "Су" зарекомендовали себя как надежные и эффективные боевые комплексы, способные выполнять широкий спектр боевых задач.

В советскую эпоху за рубеж поставлялись самолеты Су-7, Су-17, Су-20, Су-22, Су-24, Су-25 и Су-27. После 1996 года

основным экспортным самолетом стал Су-30 в различных модификациях. Существенным образом экспортные поставки выросли после 2000 года с появлением Су-30МК и Су-30МК2. Эти истребители поставлялись в Индию (Су-30МКИ), Китай (Су-30ММК), Малайзию (Су-30ММКМ) и другие страны.

В настоящее время к приня-

тию на вооружение ВВС России готовится истребитель Су-35. О намерении купить партию российских истребителей заявлял Китай. Кроме того, самолет был заявлен участником тендера в Бразилии. Также компания "Сухой" проводит испытания перспективного истребителя пятого поколения Т-50 (ПАКФА).

РОЗРОБКИ

Южная Корея намерена завершить разработку собственного ударного беспилотного летательного аппарата к 2021 году, сообщает "Ренхап" со ссылкой на военные источники. В настоящее время Агентство оборонных разработок (ADD) занимается оценкой уже существующих в Южной Корее технологий, которые могут быть использованы в перспективном аппарате. Когда именно начнутся опытно-конструкторские работы, пока не известно.

Южная Корея создаст ударный беспилотник к 2021 году

В общей сложности Южная Корея намерена потратить на перспективный проект около 500 миллиардов вон (443 миллиона долларов). Эта сумма может увеличиться, если США разрешат Южной Корее нарастить дальность и грузоподъемность крылатых ракет, с 1979 года ограниченные 300 километрами и 500 килограммами соответственно. Если разрешение будет получено, Сеул сможет увеличить и соответствующие показатели для БПЛА.

В ноябре 2011 года сообщалось, что первый прототип корейского ударного беспилотника приступит к летным испытаниям в 2013 году. Беспилотник, получивший название KUS-X, будет оснащен двумя внутренними отсеками вооружений, а в его конструкции будут использованы технологии малозаметности. Не исключено, что Сеул нарастит военно-техническое сотрудничество с Вашингтоном в рамках программы KUS-X.

НОВАЦІЇ

Армия США заказала создание автоматизированной системы обучения крыс поиску взрывчатых веществ R.A.T.S. Как сообщается в пресс-релизе Армии, созданием такой системы занимается компания Barron Associates совместно с учеными из Исследовательской лаборатории Армии США и армейскими инженерами из Вест-Пойнта. На первом этапе исследователям предстоит выяснить, можно ли научить крыс искать взрывчатые вещества и как это сделать.

Армия США займется обучением крыс-саперов

Военные намерены научить крыс искать даже небольшие количества взрывчатки, зарытой в землю. С этой задачей отчасти справляются собаки, однако она нередко оказывается не по силам автоматическим электронным системам (особенно если речь идет о малых концентрациях веществ). Преимуществом использования крыс для решения подобного рода задач является дешевизна метода и простота транспортировки животных.

Как ожидается, расходы на обучение крыс саперному делу будут невысокими. Кроме того, масса взрослой крысы невысока, поэтому мины не срабатывают под их весом. Наконец, обученных крыс можно использовать и для поиска людей под завалами зданий.

По словам Уильяма Грессика (William Gressick), руководителя

проекта R.A.T.S. в компании Barron Associates, в войсках крысы не заменят поисковых собак, натренированных на обнаружение взрывчатки. Грызуны должны будут увеличить возможность саперных отрядов при поиске самодельных взрывных устройств.

Впервые американские военные проявили интерес к использованию крыс для поиска взрывчатки в 2010 году. Тогда был проведен ряд консультаций с военными Танзании, уже несколько лет использующими гамбийских хомяковых крыс (Cricetomys gambianus) для обнаружения самодельных взрывчатых веществ. К недостаткам дрессированных грызунов танзанийские военные относят их малую производительность – за день крыса может обследовать только 84 квадратных метра территории.

НА ОЗБРОЄННЯ

Польша вооружится тысячей новых танков

Польское министерство обороны рассчитывает получить первые прототипы новых боевых машин в течение ближайших двух лет. Какие именно версии бронетехники планируется принять на вооружение, военное ведомство не уточнило; известно только, что этих видов будет несколько. Закупка машин на базе платформы Anders будет произведена в рамках масштабной программы по перевооружению сухопутных войск.

Созданием платформы Anders занимается польская компания OBRUM, "дочка" Vimar Group. Работы начались в 2008 году. Легкий танк на базе этой платформы был продемонстрирован в Польше в 2010 году. Масса этой машины составляет около 35 тонн при длине 6,9, ширине

3,2 и высоте 2,8 метра. Показанная общественности гусеничная машина была оснащена 120-миллиметровой пушкой Ruag CTG. Легкий танк получил немецкий двигатель производства MTU Friedrichshafen мощностью 720 лошадиных сил, который позволяет ему разгоняться до 80 километров в час. Кроме того, машина оснащена активной системой защиты Trophy производства израильской компании Rafael. В состав экипажа Anders входят три человека, машина может перевозить до четырех бойцов.

Ранее сообщалось, что машины на базе Anders заменят в составе сухопутных войск Польши все устаревшие боевые машины пехоты БМП-1.

МОДЕРНІЗАЦІЯ

Израиль совершенствует ПРО

Израиль усовершенствовал систему противоракетной обороны "Стрела-2" (Arrow-2) для защиты территории страны от возможной агрессии со стороны Ирана и Сирии. Об этом сообщает Associated Press со ссылкой на источник в министерстве обороны страны.

По данным собеседников агентства, "Стрела-2" получила новый радар и датчики, а также усовершенствованную систему управления и контроля. "Гаарец" со ссылкой на свои источники пишет, что обновленная "Стрела-2" сможет перехватывать ракеты и снаряды радиусом действия до 300 километров. В частности, комплекс сможет перехватывать ракеты М600, стоящие на вооружении Сирии и радикального ливанского движения "Хизбалла".

Изначально "Стрела-2" разрабатывалась для перехвата сирийских и иранских ракет дальнего радиуса действия. Для ракет и снарядов ближнего радиуса действия Израиль разработал комплекс "Железный купол" (Iron Dome). В общей сло-

жности ЦАХАЛ планировал развернуть 10-15 батарей "Железного купола" на территории страны.

В настоящее время израильские специалисты при поддержке американской компании Boeing ведут разработку комплекса ПРО "Стрела-3". Новая система сможет перехватывать баллистические ракеты типа иранской "Шихаб", сирийской "Скад" или ливанской Фатах-110 с дальностью от 400 до двух тысяч километров и на высоте до ста километров. Третьим компонентом многоуровневой системы ПРО Израиля станет комплекс "Праца Давида" (David's Sling). Противоракетная система сможет перехватывать ракеты различных типов на удалении от 40 до 300 километров.

ВИПРОБУВАННЯ

Иран испытал баллистическую ракету повышенной точности

Иран провел испытания баллистической ракеты малой дальности Fateh-110 ("Завоеватель") четвертого поколения с обновленной системой наведения, сообщает Reuters. По словам министра обороны Ирана Ахмеда Вахида, испытания доказали способность новой ракеты поражать цели без отклонений.

Планируется, что в будущем все новые ракеты, произведенные Ираном, будут оснащаться такой же системой наведения, что и на Fateh-110.

По словам Вахида, которые приводит Sky News, лишь несколько стран в мире обладают технологиями для создания подобных систем наведения. Издание отмечает, что Пентагон в июле 2012 года сообщал о зна-

чительном прогрессе Ирана в строительстве ракет.

Fateh-110 представляет собой баллистическую ракету малой дальности с радиусом поражения до 300 километров. Ракеты Fateh-110 разных поколений состоят на вооружении в Иране с 2002 года. Тегеран утверждает, что ракета предназначена исключительно для оборонительных целей.

ДОСЯГНЕННЯ

“Кьюриосити” совершил посадку на Марс

Космический аппарат MSL Curiosity 6 августа совершил посадку на Марс. Аппарат приземлился в кратере Гейла. Марсоход “Кьюриосити” (от английского “любопытство”, “любопытность”) является крупнейшим роботизированным аппаратом за всю историю исследования Марса – его масса составляет около 900 килограммов.

Одна из главных задач марсохода – анализ химического состава грунта планеты на поверхности и на небольшой глубине. Среди его аналитических инструментов имеются квадрупольный масс-спектрометр, газовый хроматограф и рентгеновские спектрометры. Кроме того, он оснащен созданным в России нейтронным детектором DAN, предназначенным для поиска льда под поверхностью планеты.

Кратер Гейла – образование диаметром свыше 160 километров, в центре которого расположена многокилометровая насыпь. Он был выбран в качестве места посадки “Кьюриосити” из-за того, что, как считают ученые, что насыпь в центре кратера – осадочные породы, принесенные туда в те времена, когда на Марсе была вода.

В первые минуты пребывания на Красной планете MSL Curiosity сделал и передал свой первый снимок. Он показывает поверхность Красной планеты в месте приземления. Снимок низкого разрешения сделан вспомогательными камерами, которые позволяют контролировать передвижение аппарата. Основная камера пока не введена в рабочий режим. На втором снимке можно рассмотреть тень от аппарата, а на третьем видна лежащая перед ним поверхность кратера Гейла. Во время спуска вспомогательные камеры были закрыты специальными фильтрами, предназначенными для защиты от пыли. После посадки фильтры удаляются и камера может снимать более качественные изображения.

Передача информации от MSL осуществляется с помощью марсианского орбитального спутника “Одиссей” во время сеансов связи, которые проводятся при

достижении прямой видимости между аппаратами. Основная камера “Кьюриосити” MastCam способна получать изображения в естественных цветах и даже снимать видео высокого разрешения.

26 ноября 2011 года ракета Atlas V 541 с аппаратом “Кьюриосити” на борту отправилась к Марсу. Изначально аппарат должен был стартовать 25 ноября, однако из-за необходимости замены батареи системы экстренной отмены запуска, старт решено было отложить на сутки. Спустя несколько часов аппарат вышел на расчетную орбиту и отправился к Марсу. В общей сложности полет к Марсу у “Кьюриосити” занял чуть более 9 месяцев. За это время было проведено несколько корректировок курса. Самая ответственная состоялась в январе 2012 года. Маневр осуществлялся в течение трех часов и состоял из серии включений разных двигателей на борту аппарата. При этом параметры движения контролировались телеметрией с борта и данными наблюдений за аппаратом по эффекту Доплера. Эти же данные подтвердили, что маневр прошел успешно. Последние корректировки курса были проведены непосредственно за 48 часов до посадки.

На первом этапе посадки капсула с аппаратом вошла в атмосферу, где начала торможение из-за трения об эту самую атмосферу. Через некоторое время открылся парашют, и аппарат начал опус-

каться. Потом аппарат отстрелил тепловой щит, а также несколько металлических элементов для стабилизации спуска, а сам марсоход перешел в рабочий режим. На последнем этапе платформа с реактивными двигателями зависла над марсианской поверхностью и опустила марсоход на тросах.

MSL является самым совершенным из аппаратов, которые человечество когда-либо послало на Красную планету и имеет на борту целый арсенал уникальных научных приборов. Доставку образцов внутрь обоих спектрометров обеспечит механический манипулятор MSL, на котором установлен Альфа-протон-рентгеновский спектрометр APXS. Он будет облучать образцы альфа-частицами, фиксируя ответное излучение в рентгеновском диапазоне. Это позволит анализировать состав пород, не заноса их внутрь самого аппарата.

На MSL также установлен спектрометр

ки будут анализировать излучение образовавшегося “пара”. Для прицельной стрельбы лазер снабжен собственной камерой.

В задней части MSL располагается прибор DAN, который сможет искать воду (водород, входящий в состав воды, если быть точным) на глубине до двух метров под поверхностью при концентрации менее 0,1 процента. Кроме того, на борту аппарата установлен RAD – прибор для регистрации радиационного уровня на поверхности. Ученые полагают, что данные этого аппарата помогут при планировании пилотируемых миссий на Марс. В отличие от другого научного оборудования, RAD начал собирать данные, когда MSL был еще только в пути на Красную планету. Перед спуском RAD планово отключили, но аппарат успел передать собранные за девять месяцев данные о космической радиации на Землю. Также на борту имеется собственная метеостанция REMS. Питают

ChemCam, который предназначен для изучения труднодоступных объектов. С помощью лазерного луча он способен испарять небольшие массы образцов на расстоянии до 9 метров от марсохода. Установленные по всему телу аппарата датчи-

все это разнообразие научной техники не солнечные батареи, как у предыдущих марсоходов, а радиоизотопный термический генератор, получающий электроэнергию от распада плутония-238. Он же будет обогревать аппарат – ночью на Марсе бы-

РОЗРОБКИ

Для полетов на Луну

Роскосмос объявил конкурс на подготовку эскизного проекта ракеты-носителя тяжелого класса, способного, в частности, доставить пилотируемый космический корабль к Луне, говорится в документах, размещенных на сайте госзакупок РФ. “КРК (космический ракетный комплекс) должен обеспечивать... выведение пилотируемых транспортных кораблей ППТС (перспективная пилотируемая транспортная система) на траектории полетов к Луне и к околоземным орбитальным станциям”, – говорится в технических требованиях на опытно-конструкторскую работу. Ракета должна создаваться для запуска с космодрома Восточный.

Кроме того, ракета должна быть способна вывести спутники на геопереходную (массой 8 тонн при использовании разгонных блоков) и геостационарную орбиты (5 тонн), выводить модули орбитальных станций и платформ на низкую околоземную орбиту (не менее 20 тонн).

Тяжелый носитель будет создаваться для запусков с будущего космодрома Восточный в Амурской области. Предусматривается разработка двух вариантов ракеты – двухступенчатой и трехступенчатой. Их основой должна стать ракета, “создаваемая в соответствии с указом президента РФ от 6 января 1995 года” – то есть ракета “Ангара”. В состав комплекса помимо самой ракеты входят наземные системы, в частности, стартовый комплекс. Документацией предусмотрено, что в его состав должна входить одна пусковая установка, обеспечивающая не менее десяти пусков в год. В технических требованиях указывается, что при подготовке к пуску все операции с момента начала заправки ракеты должны осуществляться автоматически, без участия персонала, передает РИА “Новости”.

Запуск “Протона-М” закончился неудачей

Запуск ракеты-носителя “Протон-М” с двумя спутниками связи “закончился нештатно”, что официально уже подтвердил Роскосмос. Причиной неудачи, по предварительным данным, стал сбой в работе разгонного блока “Бриз-М”. Два включения разгонника прошли штатно, а третье так и не состоялось. Оба спутника можно считать потерянными. Ракета-носитель “Протон-М” со спутниками связи “Экспресс-МД2” и “Телком-3” стартовала с Байконура 6 августа. Старт прошел в штатном режиме.

Спутник связи “Экспресс-МД2” был создан в Центре имени Хруничева совместно с итальянским подразделением Thales Alenia Space. Космический аппарат предназначен для осуществления непрерывной круглосуточной ретрансляции потоков информации различного направления в системе спутниковой связи и вещания РФ.

“Телком-3” создало ОАО “Информационные спутниковые системы” имени академика Решетнева” по заказу индонезийской компании PT Telekomunikasi Indonesia Tbk (Джакарта). Он предназначался для обеспечения связи и телевизионного вещания в Индонезии и Индокитае.

Российская космическая отрасль за последние несколько лет провела ряд неудачных запусков космических аппаратов. В декабре 2010 года в ре-

зультате неудачного запуска были потеряны три спутника “Глонасс-М”, упавшие в Тихий океан, в феврале 2011 года спутник военного назначения “Гео-ИК-2” был выведен на нерасчетную орбиту, а в августе того же года спутник “Экспресс-АМ4”, отправленный на орбиту ракетой-носителем “Протон-М”, не вышел на связь. Кроме того, в августе 2011 года до Международной космической станции не смог долететь “Прогресс М-12М”, в ноябре Роскосмос не смог запустить к Марсу автоматическую межпланетную станцию “Фобос-Грунт”, а в декабре был потерян спутник связи “Меридиан-5”.

Следует отметить, что разгонный блок и спутники с ракеты-носителя “Протон-М” стали неуправляемыми и превратились в космический мусор, который может представлять опас-

ность для других космических объектов. В то же время, находящаяся на аварийной орбите головная часть не представляет опасности для Международной космической станции. Об этом заявил источник РИА “Новости” в Центре управления полетами. Спутники и разгонный блок находятся на низкой орбите (высота в апогее до шести тысяч километров), на которой смогут просуществовать от полутора до двух месяцев. Дата и районы падения спутников будут уточняться по мере их снижения.

Как стало известно 7 августа, запуски ракет-носителей “Протон-М” с разгонными блоками “Бриз-М” будут приостановлены до выяснения причин нештатной ситуации. Пуски “Протонов” будут возобновлены лишь после получения выводов аварийной комиссии.

День Воздушного флота России

Изначально российские авиаторы отмечали свой профессиональный праздник 20 июля – 2 августа по новому стилю и именовался он тогда Днем Воздушного флота. Почему 2 августа? В этот день небесный покровитель летчиков – святой пророк Илья – единственный из всех святых за особые заслуги перед людьми, христианской верой и Господом Богом вознесся на небеса в огненной колеснице при полном здравии.

Самолёт "АНАТРА" – первый серийный российский самолёт, произведённый в Одессе в 1911 году.

Воздушный флот России начал создаваться сто лет назад, еще до Первой мировой войны. Идея его строительства возникла у видных ученых и государственных деятелей, предпринимателей – хозяев крупных заводов, инженеров и, как ни странно, у военных моряков. Адмирал, великий князь Александр Михайлович после Цусимской трагедии возглавлял Особый комитет по сбору народных средств на возрождение российского флота, и от постройки боевых кораблей на счетах комитета оставалось 900 тысяч рублей золотом.

Но в 1909 году француз Блерио на своем аэроплане перелетел из Франции в Англию через пролив Ла-Манш. Адмирал, представитель царствующей династии, узнал об этом из газет, и его озарила мысль о будущем значении авиации в военной области. Александр Михайлович предложил на деньги комитета закупить во Франции аэропланы и обучить там первых военных летчиков. Инициативу отвергли даже в военном ведомстве. Вот что пишет великий князь в своих воспоминаниях:

"Военный министр генерал Сухолинов застрял от смеха, когда я заговорил с ним об аэропланах.

– Я вас правильно понял, ваше высочество, – спросил он меня между двумя приступами смеха, – вы собираетесь применить эти игрушки Блерио в нашей армии? Угодно ли вам, чтобы наши офицеры отправились летать через Ла-Манш, или же они должны забавляться этим здесь?

– Не беспокойтесь, ваше превосходительство. Я у вас прошу только дать мне несколько офицеров, которые поедут со мною в Париж, где их научат летать у Блерио и Вуазена. Что же касается дальнейшего, то хорошо смеется тот, кто смеется последним.

И великий князь Николай Николаевич (генерал-инспектор русской кавалерии) не видел в моей затее никакого смысла. Но государь дал мне разрешение на командировку избранных мной офицеров. Когда же в Петербурге была первая авиационная неделя, многочисленная публика была в восторге и кричала ура, Сухолинов нашел это зрелище не более чем занимательным, но для армии не видел от него никакой пользы".

Александр Михайлович не остановился на достигнутом, открыл в Севастополе авиационную школу и выдал Отечеству первую концепцию по развитию российской авиации: "Воздушный флот России должен быть сильнее Воздушного флота наших соседей. Об этом следует помнить каждому, кому дорога военная мощь нашей Родины".

Традиционно считается, что русские долго запрягают, но быстро ездят. В стране начали создаваться аэроклубы и товарищества воздухоплателей, на предприятиях в Риге, Санкт-Петербурге, Москве и Одессе – собирать иностранные самолеты и авиационные моторы, а русские конструкторы и до того уже строили собственные летательные аппараты. Для справки, самолетостроительный завод в Одессе, основанный известным одесским банкиром и предпринимателем Артуром Антоновичем Анатрой в 1911 году и сейчас успешно функционирует как одно из ведущих предприятий авиационной промышленности в независимой Украине, а руководит им великодушный специалист и энтузиаст авиации Виталий Владимирович Юхачев.... В Севастополе и Гатчине из добровольцев от разных родов войск была организована подготовка военных летчиков. В авиации трудились лучшие российские умы, на ее развитие стали выделяться крупные капиталы.

В июле 1914 года из Петербурга в Киев и обратно совершил перелет четырехмоторный воздушный корабль Игоря Сикорского. На его борту крупно кириллицей, благо места хватало, было начертано гордое имя русского богатыря – "Илья Муромец". Когда вспыхнула Первая мировая война, в русской армии насчитывалось 39 авиационных отрядов, 256 самолетов и более 250 военных летчиков. Кстати, в царском Воздушном флоте было такое звание "Военный летчик". Чтобы получить его, требовалось сдать строгие экзамены – по пилотированию аэроплана и специальным дисциплинам, а любителям выдавали только свидетельство пилота-авиатора.

К тому времени русские летчики первыми в мире выполнили мертвую петлю и вывели машину из управляемого штопора, а с началом боевых действий сбивали немецкие и австрийские самолеты. В военном небе отважно сражались летные экипажи первой в мире эскадры тяжелых воздушных кораблей на четырехмоторных "Муромцах" Игоря Сикорского. Корпусные и полевые авиационные отряды объединялись в боевые авиационные группы. Царская Ставка в Могилеве и столица России прикрывались самолетами-истребителями и зенитной артиллерией от ударов с воздуха, а тыл Управления Воздушного флота (Увофлота) снабжал авиацию всем необходимым.

К сожалению, после Февральской революции, в 1917-м Временное правительство содействовало развалу России. Ее враги принялись разлагать армию, Военно-морской флот и добились своих преступных целей. Наконец грянула Октябрьская революция. 3 марта 1918 года был заключен унижайтельный для России Брестский мир, за ним последовали интервенция и Гражданская война. Произшло как раз то, о чем предсказывал в свое время Иисус Христос: "Всякое царство, разделившее само по себе, опустеет".

Из-за социальных потрясений многие российские ученые, конструкторы самолетов и большинство боевых летчиков оказались за океаном, где успешно трудились над созданием авиационной Америки, а царский Воздушный флот между тем превращался в пыль.

После октября 1917 года даже секретарь Реввоенсовета республики Эфраим Склянский в приказе сохранил "день традиционного праздника Воздушного флота". Увы, для других воздушных руководителей такое название, как Воздушный флот, похоже, звучало слишком грозно и независимо, и в апреле 1924 года его переименовали в Военно-воздушные силы РККА. Видимо, ради борьбы с религиозными предрассудками Михаил Фрунзе, являвшийся с марта 1924 по январь 1925 года заместителем наркома по военным морским делам, заменил "день годового праздника для ВВС" на 14 июля.

Естественно, что в рабоче-крестьянской авиации новую дату товарища Фрунзе встретили на ура, вот выписка из праздничного приказа по Борисоглебской школе летчиков от 14 июля 1924 года: "Сегодня весь Красный Воздушный флот празднует авиационный праздник. Выбрасывается из Красной авиации еще одна старая традиция – Ильин день, который считается праздником авиации во всех прочих странах, где у власти стоят помещики и капиталисты, а с ними и попы всех мастей". И законопослушные советские летчики праздновали День ВВС почти десять лет. Но в 1933 году начальник управления ВВС РККА Яков Алкснис в своем приказе объявил постановление Совнаркома: "Днем ежегодного праздника Воздушного флота СССР установ-

лено 18 августа". Международная обстановка была напряженной (к власти в Германии пришел Гитлер), и заявление о том, что в СССР воссоздан первый в мире пролетарский Воздушный флот, было важным политическим событием.

Воздушный флот восстал из пепла и сыграл большую роль в укреплении оборонной мощи страны. На смотрах авиационных достижений постоянно присутствовали руководители государства во главе со Сталиным, а ликующими москвичами было заполнено летное поле в Тушине и берега Москвы-реки. В кино, по радио и в печатных СМИ особое внимание уделялось пропаганде достижений в авиации. Был создан популярный до сих пор марш авиаторов, летчики стали первыми Героями Советского Союза, а в народе пели частушки, полные глубокого смысла: "С неба звездочка упала, самолет крылом задел. Это наш товарищ Чкалов над Канадой пролетел..." Все мальчишки тогда мечтали о славе Чкалова и рекордах Громова...

В сентябре 1995 года делегацию ВВС России во главе с ГК ВВС РФ генералом армии Петром Дейнекиным пригласили на 75-летие Военно-воздушных сил Южно-Африканской Республики. Для укрепления военного сотрудничества было предложено провести серию учебных воздушных боев с летчиками ЮАР. Юбилеи выступали на "Миражах" французского производства, а гости – на своих родных МиГ-29 и Су-27. Схватки в небе Южной Африки закончились в пользу русских асов. Вдобавок на земле команда Академии имени Гагарина в тропическую жару победила сборную южноафриканских ВВС по регби. Хозяева были в шоке – сборная ЮАР в том году стала чемпионом мира, и вдруг какие-то "медведи" из заснеженной России наносят поражение регбийным авторитетам. Вот как об этом вспоминает генерал Дейнекин:

"Я принялся утешать главноком ВВС ЮАР генерала Крила: – Джеймс, не расстраивайтесь. Ведь вы проиграли не дворовой команде, а десятикратному чемпиону Союза и пятикратному обладателю Кубка СССР. Кто силен в небе, тот силен везде.

– Питер, не надо соболезований. Мы сыграли так, чтобы не обидеть вас, наших гостей – отшутился мой коллега, пригубил холодного юаровского пивка и продолжил: – Кстати, мы празднуем 75, а сколько лет вашим ВВС?

– Нашим? (Вот это вопрос – прямо "под дых"!)) Как вам сказать, – "поплыл" я в поисках ответа. – Много. Вы знаете, Крил, когда первые пилоты отважно стрекотали в небе Франции на этажерках Фармана, русские уже покоряли воздушный океан на четырехмоторных кораблях Игоря Сикорского. Так что мы в авиационном отношении постарше вас, однако, своего почтенного возраста не стыдимся.

На том разговор не был закончен, и дома в архивах мы нашли, что в мае 1912 года на борту царской яхты "Штандарт" в бухте Новый Свет император на распоряжении казначейству начать финансирование авиационных отрядов собственноручно начертал: "Быть посему! Николай". А в Генеральном штабе 12 августа 1912 года отдали соответствующий приказ по созданию новой структуры, которой поручалось заниматься проблемами авиации. Доложили мы об этих документах президенту России, и Борис Ельцин 29 августа 1997 года подписал указ, в котором день 12 августа 1912 года был установлен днем рождения российских ВВС. Вот так незаметно наши Военно-воздушные силы подлетели к своему столетию..."

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

13-19 сентября

13 сентября 1920 р. народився військовий льотчик, двічі Герой Радянського Союзу В.І.Андріанов.

13 сентября 1945 р. здійснив перший політ експериментальний літак МіГ-8 "Качка", О.І.Жуков.

13 сентября 1949 р. народився військовий льотчик, командир авіаційної групи ВТА ВПС ЗС України (1994-2001) В.В.Радченко.

14 сентября 1922р. народився льотчик-штурмовик, Герой Радянського Союзу Ю.А.Акаєв.

14 сентября 1922р. народився льотчик-бомбардувальник, Герой Радянського Союзу П.Л.Азаров.

14 сентября 1937 р. сформовано Харківське військове авіаційне училище зв'язку. День створення факультету наземного забезпечення бойових дій авіації ХУПС.

14 сентября 1945 р. народився Міністр оборони (1994-1996), президент Асоціації підприємств авіапромисловості України "Укрaviaпром" В.М.Шмаров.

14 сентября 1965 р. здійснив перший політ серійний пасажирський літак Ту-134, побудований на Харківському авіаційному заводі.

14 сентября 1975 р. народився командир Севастопольського зенітно-ракетного полку М.П.Дмитрієв.

15 сентября 1905 р. народився організатор ракетно-космічної галузі А.Г.Мрікін.

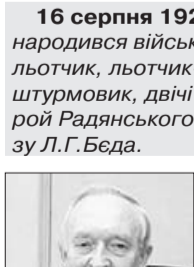
15 сентября 1912 р. народився льотчик-винищувач, Герой Радянського Союзу І.М.Пилипенко.

15 сентября 1956 р. народився командир 15-ї АвБр ВПС ЗС України (2000-2004) К.Н.Шушарін.

15 сентября 1959 р. здійснив перший політ багаточільовий транспортний вертоліт Ка-22, Д.К.Єфремов.

16 сентября 1914 р. народився головний маршал авіації П.С.Кугачов.

16 сентября 1920 р. народився військовий льотчик, льотчик-штурмовик, двічі Герой Радянського Союзу Л.Г.Беда.

16 сентября 1929 р. народився конструктор зенітних ракет В.П.Ектов.

16 сентября 1945 р. народився провідний науковий співробітник Центру военностратегічних досліджень Національного університету оборони України В.О.Колесніков.

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

13-19 серпня

16 серпня 1965 р. народився начальник інженерної служби відділу оперативного (бойового) забезпечення військ штабу Командування ПС ЗС України О.В.Возний.

16 серпня 1993 р. вийшов Указ Президента України про встановлення професійного свята військових, цивільних авіаторів і працівників авіаційної промисловості і транспорту – Дня авіації. Відмічається в останню суботу серпня.

16 серпня 2004 р. створено Державну службу України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації (Державіаслужба).

16 серпня 2005 р. відбулася знаменна подія в історії освоєння космосу – російський космонавт С.Крикальов встановив абсолютний рекорд з сумарної тривалості космічних польотів. Його "результат" склав 747 діб 14 год 14 хв 12 сек.

17 серпня 1884 р. із дня народження авіаконструктора В.А.Слесарьова.

17 серпня 1933 р. здійснено перший у СРСР політ ракети ГИРД-1 ("09") конструкції М.К.Тихонравова.

17 серпня 1935 р. здійснено перший у СРСР політ на планері (Г-9 конструкції В.К.Грибовського, В.Г.Бородін), піднятого в повітря аеростатом ВР-29 (О.О.Фомін, П.П.Полосухін).

17 серпня 1951 р. народився директор Департаменту військової політики та стратегічного планування МО України В.С.Корендович.

17 серпня 1970 р. народився командир Київської зенітно-ракетної бригади Ю.М.Ставський.

17 серпня 1987 р. здійснив перший політ дослідний екземпляр літака Т10К-1 (прототип Су-33), В.Г.Пугачов.

18 серпня 1910 р. здійснив перший політ перший літак заводу "Дукс" – "Фарман IV", С.І.Уточкін.

18 серпня 1917 р. народився льотчик-випробувач, Герой Радянського Союзу А.Г.Южилін.

18 серпня 1922 р. народилась найрезультативніша льотчиця-випробувач ВВв, Герой Радянського Союзу Л.В.Литвяк.

18 серпня 1931 р. засновано ДП МОУ "Луцький АРЗ".

18 серпня 1938 р. засновано ДП МОУ "Луцький ремонтний завод "Мотор".

18 серпня 1958 р. народився льотчик-космонавт С.Є.Трещев.

19 серпня 1871 г. народився піонер авіації О.Райт.

19 серпня 1963 г. народився льотчик-випробувач, пілот пілотажної групи "Українські соколи" Н.М.Лампик.

19 серпня 1960 р. здійснено запуск другого радянського корабля-спутника з собаками Білкою та Стрілкою на борту.

19 серпня 1974 р. народився командир Євпаторійського зенітно-ракетного полку А.В.Матвієнко.

Продовження.
Початок у № 27-31.

Женевские соглашения – новая надежда положить конец кровопролитию...

В канун подписания документов в Женеве администрация США высказала ряд рекомендаций, носивший ультимативный характер, суть которых сводилась к следующему:

главная цель нашей политики в Афганистане – "обеспечение краткосрочного, полного и безвозвратного вывода советских войск из этой страны и предоставление афганскому народу права самостоятельно решать свою судьбу";

США не должны подписывать соглашение, где начало вывода советских войск предусматривало бы одновременное прекращение американской военной экономической помощи антиправительственным группировкам;

США должны предусмотреть вариант продолжения помощи моджахедам даже после завершения вывода советских войск – на тот случай, если СССР будет продолжать поставки "просоветским и прокоммунистическим группировкам";

США во взаимодействии с Пакистаном должны сохранить на длительный срок инфраструктуру оказания помощи мятежникам и быть готовыми к ее использованию, если СССР сорвет соглашение, начнет возврат войск в Афганистан;

США в договорном порядке должны потребовать от Советского Союза выплаты репараций Афганистану для возмещения ущерба, нанесенного в ходе войны. Размер репараций определит специальная международная комиссия...

14 апреля 1988 года при посредничестве ООН в Женеве министрами иностранных дел Афганистана и Пакистана был подписан пакет документов, призванных положить конец кровопролитию в Республике Афганистан. Гаранты выполнения соглашений выступили США и СССР. Самым существенным в этих соглашениях было то, что они в принципиальном плане давали возможность решить главный вопрос афганской ситуации – прекращение вооруженного и другого вмешательства в дела Афганистана извне.

В соответствии с этими договоренностями СССР взял на себя обязательство вывести свои войска из Афганистана в девятимесячный срок, начиная с 15 мая 1988 года. В течение первых трех месяцев выводилась половина всех советских войск. Пакистан и США должны были прекратить всякое вмешательство во внутренние дела Афганистана. Для контроля за выполнением обязательств был создан механизм наблюдения под эгидой ООН.

Лидеры моджахедов, не приглашенные в Женеву, заявили, что заключенные там договоры их как бы не касаются. В частности, Г.Хекматияр объявил: "... Договоры никоим образом не затрагивают и ни к чему не обязывают нас. Даже если Советы начнут вывод войск, мы все равно будем атаковать".

После подписания Женевских соглашений советские представители в Афганистане приступили к непосредственному их выполнению и, в первую очередь, комплекса мероприятий по организации вывода ОКСВ.

10 мая, накануне вывода войск, ЦК КПСС обратился с закрытым письмом ко всем коммунистам Советского Союза, где давался развернутый анализ событий в Афганистане и действий советских структур там, а также разъяснялась политика КПСС непосредственно в Афганистане и вокруг него. Однако задачи, выдвинутые в письме, как показало время, оказались невыполнимыми. А прогнозы – чересчур оптимистичными...

"Свободная" пресса по-своему распорядилась предоставленной возможностью знать правду. Так называемая "гласность" стала орудием для информационной войны против собственного государства, в первую очередь армии и других силовых структур. Одновременно с призывом воздавать почести генералам, офицерам и солдатам 40-й армии, выполняющим присягу и приказы советского правительства, расплывавшимся за афганскую авантюру жизнями, здоровьем, в СССР началась оголтелая антиармейская кампания.

О воюющей 40-й армии заговорили как об армии-убийце, армии-кровопийце, армии наркоманов и т.д. и т.п. И руководство СССР молчаливо взирало и

Афганистан.

Антология вывода войск

соглашалось с этим. Как же – "гласность" – главное "достижение" эпохи Горбачева! Офицерам и солдатам ОКСВ, прошедшим и испытавшим на себе все ужасы "необъявленной" войны, получившим увечья и ставшим калеками, горько и странно было слышать эту "гласность" и такие оценки их действий в Афганистане от тех, кто даже не нюхал пороха.

После встречи в Ташкенте М.Горбачева с Наджибуллой 7 апреля 1988 года министр обороны СССР Д. Язов подписал директиву, в которой говорилось: "Вывод войск в случае подписания Женевских соглашений между Афганистаном и Пакистаном осуществлять согласно утвержденному плану с 15 мая 1988 года по 15 февраля 1989-го в два этапа"...

К директиве прилагался график вывода, выполненный совместными усилиями офицеров и генералов Генерального штаба, оперативной группы МО СССР в РА, штабами ставки Войск Южного Направления, ТуркВО и 40-й армии. График рассматривался на заседании комиссии Политбюро ЦК КПСС по Афганистану. Был также разработан комплексный план вывода войск, им предусматривались мероприятия как на территории Афганистана, так и в СССР (организационные мероприятия, перевозки и размещение войск и т. п.) После подписания документов в Женеве, началась реализация этих мероприятий.

Мы уходим, уходим, уходим, но... восток – дело тонкое, непредсказуемое, кровавое...

В подготовительный период (апрель – первая половина мая) решением командующего 40-й армией из отдельных мелких гарнизонов (Асабабад, Гульбахар, Бамаан, Бараки, Чагчаран, Шахджой) были заблаговременно выведены размещенные там подразделения в основные пункты дислокации полков.

Заметим, что к моменту подписания Женевских договоренностей численность советских войск в Афганистане составляла 100,3 тыс. человек. На первом этапе (15 мая – 15 августа) соединения и части должны были выводиться из гарнизонов Джелалабад, Гардез, Газни, Кандагар, Лашкаргах, Герат, Файзабад, Шинданд, а некоторые части – обеспечения и обслуживания – из Кабула. Советские войска выводились по двум направлениям – через Кушку и Термез. При этом соблюдались поэтапность и последовательность. Однако в силу ряда обстоятельств и причин график очередности вывода войск командованием 40-й армии пришлось корректировать и несколько изменять.

Первыми 15 мая начали выдвигание части джелалабадского гарнизона. По инициативе афганской стороны на маршрутах следования советских войск в Джелалабаде, Кабуле и Хайратоне проводились массовые митинги. Так, в Джелалабаде в проводах войск участвовало до 12 тыс. человек и около 100 тыс. на улицах и митинге в Кабуле. В столице на митинге присутствовали все члены Политбюро ЦК НДПА, члены правительства Республики Афганистан во главе с президентом Наджибуллой.

Вывод войск освещали 212 корреспондентов средств массовой информации. Из них 22 – из 10 зарубежных стран (Австралии, Англии, Италии, Испании, Канады, США, Швеции, Финляндии, ФРГ, Японии) и 15 советских (Гостелерадио, АПН, ТАСС) сопровождали колону войск до Кабула, а далее – до государственной границы СССР, уже на боевой технике. Остальных доставляли в район Термеза и Хайратона на самолетах. Корреспонденты действовали без всяких ограничений, им были предоставлены все возможности для полного и объективного освещения происходящих событий.

Согласно утвержденному плану и указаниям Министра обороны СССР советскими войсками осуществлялись передача техники, вооружения и военных городков афганской стороне, а также создание для них необходимых запасов (в том числе боеприпасов и горючего). А для безопасности вывода войск заранее предусматривался комплекс мероприятий, таких как усиление охраны коммуникаций путем выставления дополнительных блоков силами воздушно-десантных частей, других соединений; предупреждение удары авиации, огонь артиллерии по районам развертывания огневых средств бандформирований. Прилегающие к маршрутам вывода участки местности постоянно "подсвечивались" бомбо-штурмовыми ударами авиации, что исключало скрытное проникновение моджахедов к войскам. В целом командованию 40-й армии удалось обеспечить организованное совершение марша без особых происшествий и потерь. Заметим, что мятежники, в большинстве своем, не препятствовали выводу войск. Однако с началом вывода советских войск со стороны афганцев стало отмечаться пренебрежительное отношение к советским военным советникам.

Далі буде.

Ігор Чичкань.
Людмила Кошелева.
Матеріал до друку підготував
Володимир Алексєєв.

УВАГА!**Обережно: спека!**

Аби уберегти своє здоров'я від негативного впливу спекотної погоди, перш за все, медики радять збільшити кількість вживання рідини впродовж дня.

Люди похилого віку повинні часто вживати воду, не очікуючи на відчуття спраги. Більш пильно потрібно слідувати за водним статусом людей, які не можуть обслуговувати себе самостійно. До таких належать лежачі хворі, діти, пацієнти зі зниженою розумовою функцією.

Медики також радять уникати влітку вживання алкоголю, особливо це стосується важких алкогольних напоїв.

Люди з підвищеною чутливістю до спеки мають залишатися у прохолодних або кондиціонованих приміщеннях протягом того часу, коли сонце перебуває у своїй найбільш активній фазі (з 12:00 до 16:00). Важливо звертати увагу на одяг. В період літньої спеки потрібно обирати одяг з легких та натуральних матеріалів, носити головні убори, а також слід уникати тісної одежі. Адже спека – це той період, коли можна не обмежувати проведення водних процедур. Крім того, у спекотні періоди необхідно знизити звичайну фізичну активність. Обмін тепла в організмі людини (метаболічна теплопродукція) зале-

жить від рівнів фізичної активності, акліматизації, віку та будови тіла. Люди мають знати про підвищення ризику при фізичній активності під час спекотної погоди та симптоми теплого удару.

Перша допомога при сонячному або ж тепловому ударі полягає в тому, що насамперед постраждалого необхідно негайно винести на свіже повітря в тінь або в прохолодне, добре вентиляване приміщення, розстебнути комір його одягу, а краще роздягнути до пояса, укласти на спину з підведеною головою. На голову покласти холодний компрес, тіло огорнути мокрим простиралом або обприскувати холодною водою. Постраждалому необхідно спожити велику кількість прохолодного пиття. Добре допомагає звичайна настоянка валеріани: 20 крапель на третину склянки води.

При розладі дихання необхідно злегка змочити ватку нашатирним спиртом (він є в кожній автомобільній аптеці) і кілька разів обережно піднести до носа потерплого. У екстрених випадках, коли людина з непритомніла, її дихання зупинилося, а пульс не простежується – не чекайте медиків! Починайте робити штучне дихання і закритий масаж серця.

Не забувайте про те, що хворим, які вживають будь-які лікарські препарати, слід обов'язково радитися зі своїм лікарем стосовно того, як вони можуть впливати на організм людини під час періоду літньої спеки. Пацієнти, які вживають препарати, що знижують втрату тепла, повинні бути проінструктовані лікарем про самообереження. До препаратів високого ризику належать діуретики, антихолінергічні засоби, нейролептики.

ОФІЦІЙНО**Африканська чума свиней безпечна для людей**

30 липня 2012 р. у с. Комишуватка Приморського району Запорізької області, як повідомляли ЗМІ, в особистому господарстві було виявлено падіж свиней.

Державною службою ветеринарної медицини Запорізької області було відібрано патологічний матеріал від загиблих тварин та направлено для дослідження в Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи.

При дослідженні патологічного матеріалу методом полімеразної ланцюгової реакції в Державному науково-дослідному інституті з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи 31 липня 2012 р. о 14.00 виявлено ДНК вірус африканської чуми свиней.

Ймовірним джерелом інфекції могло бути завезення відпочиваючими з Російської Федерації збудника хвороби в харчових продуктах тваринного походження.

31 липня 2012 р. в осередку виникнення хвороби введено карантин, перекрито автомобільну дорогу, що проходить через село, та забезпечено рух автотранспорту в об'їзд, створено робочу групу, яка виїхала з метою координації дій з ліквідації хвороби та недопущення подальшого розповсюдження збудника хвороби в інші регіони України, зроблено перерозподіл та доставку деззасобів для здійснення оператив-

них заходів, проведено засідання Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії при Запорізькій облдержадміністрації.

У зв'язку з вищевказаним Прес-служба МОЗ України звертає увагу всіх громадян, які утримують свиней в особистих приватних господарствах, про:

- термінове повідомлення державної служби ветеринарної медицини про випадки падежу тварин та підозри їх захворювання;
- недопущення згодовування тваринам харчових відходів тваринного походження в непроваженому вигляді;
- недопущення купівлі продуктів тваринного походження в місцях стихійної торгівлі;
- недопущення контакту власних тварин із дикими тваринами та сторонніми особами.

З метою локалізації та недопущення розповсюдження збудника хвороби здійснюються необхідні ветеринарно-санітарні заходи на території виникнення хвороби.

Довідка: Африканська чума свиней (хвороба Монтемері) – контагіозне вірусне захворювання домашніх і диких свиней. Недуга належить до списку А за Міжнародною класифікацією заразних хвороб тварин. Для людини африканська чума свиней – безпечна.

НЕОБХІДНО ЗНАТИ**Як тримати артеріальний тиск у нормі**

Нещодавно ВООЗ затвердила чітку градацію тиску, за якою нормальним вважається тиск 120/80 для людей будь-якого віку, в тому числі похилого. Оптимальним – нижчий за цей показник, проте не набагато. Показники 135/85 потребують вже візиту до лікаря, 140/90 – діагностують артеріальну гіпертензію першого ступеня. До того ж у старших людей буває, що "верхній" тиск (систолічний) підвищується, а "нижній" (діастолічний) – нижчий за норму, скажімо, 160/60 – люди думають, що це нормально, і не звертаються до лікарів. А такий тиск потребує лікування, особливо у старшому віці, коли судини вже втратили еластичність, і будь-який натиск артеріального тиску може спричинити інсульт чи інфаркт.

Артеріальна гіпертензія – це синдром стійкого підвищення артеріального тиску. Ця хвороба, як розповідає УНІАН-Здоров'я, підступна тим, що людина може взагалі її не відчувати, бо специфічних симптомів підвищення тиску не існує. У когось – болить голова (найчастіше – у потиличній ділянці), шумить у вухах, хтось відчуває нудоту чи запаморочення, а дехто почувається нормально, а тиск у нього в цей час "зашкалює". Часто єдиним симптомом артеріальної гіпертензії є тільки підвищення артеріального тиску, і щоб виявити недугу, достатньо поміряти тиск.

У той час, коли людина може не відчувати жодного дискомфорту, будь-якого моменту може статися інсульт чи інфаркт, адже так звані "органи-мішені" – головний мозок, серце, нирки найбільше страждають від артеріальної гіпертензії. Смертність від серцево-судинних захворювань займає першість у світі, в Україні цей показник становить 62,5% загальної смертності. Раніше вважали, що підвищення тиску, гіпертонія – це проблема пенсіонерів. Але все частіше це стосується молодих людей працездатного віку, які іноді навіть не підозрюють, що мають високий тиск, і вперше про нього дізнаються тоді, коли стається гіпертонічний криз чи навіть інсульт. Молодь не звикла заміряти свій тиск. Старші люди, які стежать за своїм здоров'ям, також не всі знають, що їм вже потрібно вживати медикаменти.

Ще однією помилкою людей є те, що препарати для зниження тиску приймають тільки тоді, коли тиск підвищився, і переставляють, коли стає легше. Або ж купують доступні усім препарати для зниження тиску, керуючись порадою сусідки чи провізора в аптеці. Неправильно лікована артеріальна гіпертензія може спричинити ускладнення. Тільки лікар може визначити препарат, який не тільки знизить тиск, а й покращить загальну ситуацію, викликаючи артеріальною гіпертензією. Потрібно зважати на вік людини і її супутні захворювання. Існують фактори ризику, які призво-

дять до артеріальної гіпертензії. Це, в першу чергу, обтяжена спадковість: якщо хтось з батьків мав гіпертонію, інсульт, інфаркт, у родині були випадки раптової серцевої смерті. До факторів ризику належить і вік людини: у старшої людини більша вірогідність гіпертонії. Також – зайва вага, часті стреси і перевтома, сидячий спосіб життя, неправильне харчування, шкідливі звички, цукровий діабет. Важливо вчасно скоригувати свій життєвий ритм, спосіб життя, харчування, позбутися шкідливих звичок, відмовитися від кави, щоб запобігти інсульту чи інфаркту. Для цього потрібно з 18-річного віку (якщо раніше не було показань) почати вимірювати свій тиск. Найчастіше підвищений тиск характерний для жителів великих міст: у селух люди мають більше фізичне навантаження, переживають менше стресів. А кожен четвертий житель Києва хворіє на артеріальну гіпертензію.

В Україні 23 мільйони людей страждає від порушення системи кровообігу (понад 60% дорослого населення), з них понад 10 мільйонів – хворі на артеріальну гіпертензію.

Вилікувати артеріальну гіпертензію неможливо. Проте, дотримуючись здорового способу життя та приймаючи ефективні ліки, можна контролювати артеріальний тиск і не допустити розвитку ускладнень.

Цікавим є той факт, що з 50% померлих раптово від інсультів половина не знала про те, що вони мали підвищений артеріальний тиск.

Якщо у вас високий тиск, рекомендуємо такі поради: щодня споживайте не менш як 400 г овочів та 300 г фруктів; не забудьте вилучити з раціону гострі приправи, соління і страви, насичені тваринними жирами, солодкі і мучні вироби. Окрім того, введіть у харчування повноцінні білки – сир, м'ясо, рибу, вуглеводи, багаті на клітковину, жири, що містять поліненасичені жирні кислоти – соняшникову чи кукурудзяну олію. Готуючи їжу, віддавайте перевагу варінню і запіканню; збагатіть орга-

нізм кальцієм (молоко, сир, йогурт, нежирні молочні продукти, риба і морепродукти), магнієм (гречка, пшоно, овес, горох, соняшник, петрушка, хрін, гарбуз, картопля, буряк), калієм (абрикоси, курага, родзинки, чорнослив, чорна смородина, редька).

Щоб тиск не піднімався, уникайте психоемоційних та фізичних перевантажень у професійній роботі та побуті; відрегулюйте свій режим праці і відпочинку, щоб не допускати перевтоми і виснаження. Відмовтеся від куріння, зловживання алкоголем, не допускайте надмірної маси тіла; необхідні динамічні навантаження невисокої інтенсивності до 3-5 разів на тиждень протягом 30-45 хвилин. Це можуть бути прогулянки пішки, плавання, їзда на велосипеді, катання на лижах, робота у саду чи на городі.

Немедикаментозне лікування артеріальної гіпертензії передбачає кардинальну зміну способу життя людини. Основними заходами немедикаментозного впливу при артеріальній гіпертензії є дієта, зниження надлишкової маси тіла, достатня фізична активність, відмова від шкідливих звичок.

Приблизно в 40-60% пацієнтів з початковою стадією артеріальної гіпертензії при невисоких цифрах тиску вдається домогтися його зниження тільки лише за допомогою немедикаментозного лікування.

Спеціальна дієта №10, розроблена для хворих з підвищеним тиском, складається з обмеження повареної солі до 6 – 8 г/добу (3 – 4 г у продуктах і 3 – 4 г додається в їжу), вільної рідини до 1,2 л (включаючи супи, киселі й т.д.), тваринних жирів, із заміною їх на рослинні, включення в раціон продуктів, збагачених клітинними оболонками (овочі, фрукти, злаки), вітамінами, іонами калію, кальцію, магнію.

Енергетична цінність не повинна перевищувати 2600 ккал/доб. Подібною дієти бажано повинні дотримуватися всі, хто страждає артеріальною гіпертензією. Додаткові труднощі виникають у пацієнтів з надмірною масою тіла. Як правило, люди

хворі на гіпертонію, страждають ожирінням. У випадку, якщо вага людини починає перевищувати 15% від ідеального, то з'являється набагато більше шансів виникнення ішемічної хвороби серця, діабету, атеросклерозу судин на тлі підвищеного артеріального тиску. Вважається, що зменшення надлишкової маси тіла на 1 кг веде до зниження тиску в середньому на 2 мм рт. ст. Для того, щоб зменшити вагу, необхідно споживати менше енергії, чим витрачає організм. Схуднути можна трьома способами, зокрема скоротити кількість споживаної їжі, збільшити фізичну активність, або ж поєднати разом ці 2 способи. Потрібно зробити так, щоб організм витрачав більше енергії, ніж він одержує з їжею. Не забувайте, що наприклад, біг підтюпцем протягом 30 минут сприяє спалюванню 300 ккал або 40 г ваги, плавання – 175 ккал за 30 хв, катання на ковзанах – 200 ккал за 30 хв. Але найпростішим і доступним способом, як виявилось, є звичайна ходьба, оскільки вона поліпшує кровообіг, стимулює роботу серця й легень, розслаблює суглоби й допомагає схуднути.

Ученими з Америки під час пробного тесту було доведено, що повторні динамічні навантаження на організм викликають достовірне зниження артеріального тиску незалежно від того втрачає тіло вагу чи ні.

За даними ВООЗ, профілактика спрямована на зміну способу життя, є універсальною "вакциною" проти артеріальної гіпертензії.

Чому в Україні відбирають нагороди?

Українській збірній не щастить на лондонській Олімпіаді – вона позбулася кількох чесно виграних медалей. Про це повідомляє for-ua.com. Це викликало низку протестів не лише у спортивному світі, а й на рівні вищої влади. Зокрема, Прем'єр-міністр України Микола Азаров закликав Національний олімпійський комітет відстоювати результати, яких досягають наші олімпійці.

– Звичайно, страшенно прикро, що наших хлопців засудили у черговий раз. Я розмовляв з головою НОК Сергієм Бубкою. З одного боку, я привітав його з результатами, а з іншого, запитав, як ми захищаємо свої результати. Їх необхідно захищати, особливо у таких видах спорту, де багато що залежить від суддівства, – сказав Микола Азаров.

Зокрема, чоловіча збірна України зі спортивної гімнастики у складі Миколи Куксенкова, Віталія Наконечного, Ігоря Радівілова, Олега Степка і Олега Верняєва рішенням суддів не змогла зберегти третє місце у командному турнірі на Олімпіаді-2012 у Лондоні. Після протесту збірної Японії судді змінили свої оцінки, завдяки чому японська команда перемістилася з четвертого на друге місце і завоювала "срібло". У суперечці за "бронзу" українці всього 0,185 бала поступилися британцям і посіли четверте місце. Олімпійськими чемпіонами стали гімнасти з Китаю.

Крім того, українська легкоатлетка Людмила Йосипенко позбавлена бронзової медалі у семиборстві на Олімпіаді у Лондоні після протесту німецької сторони на дискваліфікацію їхньої спортсменки Лілі Шварцкопф. А результати бою українського боксера Євгена Хитрова з британцем Ентоні Огого НОК оскаржував декілька разів, вважаючи їх несправедливими.

Втім, є вже і гарні звістки з Лондона. Українська сторона відстояла Тараса Шелестюка на шляху до півфіналу. 7 серпня 2012 року після завершення боксерського двобою між Тарасом Шелестюком та Алексісом Вастіном (Франція), французька сторона подала протест. Бій закінчився унічію 18-18, і лише після підрахунку додаткових оцінок судді прийняли рішення на користь українця.

Протест представників французької команди містив вимогу перерахувати удари та переглянути штрафні санкції, що були застосовані до спортсменів під час поєдинку. Президент Національного олімпійського комітету України Сергій Бубка та голова Федерації боксу України Володимир Прудивус до 2-ї години ночі тримали це питання на контролі і повідомили результати розгляду протесту: "Рішення суддів є остаточним і перегляду не підлягає". Таким чином, Тарас Шелестюк проходить до півфіналу, де зустрінеться з представником господарів змагань Едді Евансом.

Олексій Торохтій – Олімпійський чемпіон

Приємні новини надійшли з олімпійського Лондона від важкоатлетів. Олексій Торохтій у ваговій категорії до 105 кг зумів обійти іранця Навабу Назіршелу всього на 1 кг. За сумою двоборства українець підняв 412 кг (185кг + 227 кг) і приніс наші збірній таку очікувану третю золоту нагороду. "Бронза" у поляка Бартоломея Бонка (410).

Ігор Радівілов приносить Україні 6-у бронзову нагороду

Гімнаст Ігор Радівілов приніс збірній України шосту бронзову медаль на Іграх XXX Олімпіади. До фіналу 19-річний спортсмен відібрався з останнім – восьмим – результатом. Однак, пам'ятаючи його перемоги на етапах Кубка світу, усі сподівалися, що і в Лондоні Ігор не залишиться без нагороди.

Свої медальні амбіції Радівілов продемонстрував ще в першому стрибку, бездоганно приземлившись. За виконання судді нагородили українця 9,400 бала, а з оцінкою за складність це принесло 16,400.

Другий стрибок виявився не таким вдалим (при приземленні зробив крок), проте оцінки були на висоті: 9,233 пункти – за виконання і 16,233 – в сумі.

Середнє арифметичне за дві спроби – 16,316 очка – принесло

нашому гімнасту бронзову медаль! Вона вже восьма в скарбниці збірної України за загальною кількістю і перша, здобута чоловіком.

Нарешті після двох четвертих місць – у командних змаганнях і чоловічому багатоборстві – наші гімнасти довели суддям, що достойні олімпійського п'єдесталу пошани! Олімпійським чемпіоном став Хан Сеок Ян з Південної Кореї (16,533), "срібло" – у росіянина Дениса Аблязіна (16,399).

155 українських атлетів представлятимуть Україну на XIV Паралімпійських іграх-2012 в Лондоні

7 серпня 2012 року у приміщенні Державної служби молоді та спорту відбулася прес-конференція з нагоди укладення спонсорської угоди оператора роумінг-зв'язку Travel Telecommunication s.r.o. та Національного комітету спорту інвалідів України (Національного паралімпійського комітету України).

В заході взяли участь: голова Державної служби молоді та спорту України Равіль Сафіуллін, президент Національного комітету спорту інвалідів України, голова Комітету Верховної Ради України Валерій Сушкевич, директор та засновник Travel Telecommunication s.r.o. Сергій Костенко та лідери паралімпійського спорту – спортсмени-паралімпійці, представники громадських організацій інвалідів України.

"Лише декілька тижнів відділяє нас від початку XIV літніх Паралімпійських ігор, які з 29 серпня по 9 вересня пройдуть у столиці Великобританії – Лондоні. У ці 11 днів 155 українських атлетів у складі національної паралімпійської збірної команди України захищатимуть честь української держави у світовому спорті. Це буде нелегка боротьба, адже на минулих іграх 2008 року наші паралімпійці показали чудовий четве-

ртий результат, здобувши 74 нагороди, тому цього року ми маємо захистити цей результат, а можливо, й покращити", – зазначив голова Служби Равіль Сафіуллін, виступаючи на прес-конференції.

Очікується, що на Паралімпійські ігри 2012 року в Лондон придуть 4 200 спортсменів із 160 країн світу, які розіграють 503 комплекти нагород у 20-ти видах спорту.

Українські спортсмени братимуть участь у 12 видах спорту (веслування академічне, волейбол сидячи, дзюдо, легка атлетика, настільний теніс, пауерліфтинг, плавання, стрільба кульова, стрільба з лука, фехтування на візках, футбол ДЦП, велоспорт (трек, шосе). Нагадаємо, що в 2008 році представники України брали участь в 11 видах спорту.

"Те, що сьогодні телекомунікаційна компанія стає офіційним спонсором націо-

нальної паралімпійської збірної команди України – надзвичайно важливо, адже видатки з Державного бюджету на телефонний зв'язок майбутніх учасників Паралімпійських ігор в Лондоні суттєво обмежені. Проте саме у Лондоні потреба спілкування з Україною буде надзвичайно гострою і необхідною для усіх членів національної паралімпійської збірної команди України", – підсумував Равіль Сафіуллін.

Валерій Сушкевич, своєю чергою, подякував спонсору за таку підтримку і закликав бізнес активніше спонсорувати спорт, зокрема, параолімпійський.

Валерій Сушкевич та директор і засновник Travel Telecommunication s.r.o. Сергій Костенко урочисто підписали угоду з роумінг-зв'язку Travel Telecommunication s.r.o. та Національного комітету спорту інвалідів України

Цікаве про Олімпіаду в Лондоні

1. Лондон є єдиним містом в історії Олімпійських ігор, яке приймає змагання вже втретє.
2. 900 000 000 доларів витратили організатори для забезпечення безпеки на Олімпіаді.
3. 600 000 доларів витратив НОК Великобританії на розробку логотипу Олімпійських ігор, яку здійснювала компанія "Wolff Olins".
4. Вага кожної медалі становить 400 грам.
5. В Олімпійських іграх візьмуть участь близько 10 тисяч спортсменів з 204 країн світу.
6. Найбільша кількість спортсменів буде представляти Великобританію, а саме – 541 спортсмен.
7. Спортсменка, яку звали Філіппін ван Аангольт, буде єдиною

жінкою серед незалежних спортсменів і представлятиме вже неіснуючі Нідерландські Антилські острови. Дівчина – спортсменка в парусному виді спорту.

8. Для 97% спортсменів їх участь на Олімпіаді триватиме не більше півгодини.

9. Тренерам і спортсменам з різних країн забороняється поєднуватися узами шлюбу під час проведення Олімпійських ігор.

10. Цього разу вперше на Олімпіаді жінки будуть представлені у всіх видах спорту.

11. Найстарішим спортсменом літніх Олімпійських ігор у Лондоні є вершник з Японії Хіроші Хокетсу. Чоловікові в березні виповнився 71 рік. Спортсмен перший раз брав участь в літніх Олімпійських іграх ще в 1964 році.

12. В Олімпійських іграх бере участь вагітна жінка з Малайзії на ім'я Нур Саряні Мохаммед Таїбі. Зараз вона на дев'ятому місяці вагітності і, за прогнозами лікарів, повинна народити 2 вересня 2012. Але це не завадило їй брати участь у змаганнях з кульової стрільби.

13. На території Олімпійського селища розташований найбільший у світі ресторан швидкого харчування McDonald's. Він здатний одночасно розмістити близько 1500 гостей.

14. Китайська НОК забороняє своїм спортсменам вживати м'ясо, тому що в ньому може міститися кленбутерол, який є забороненою МОК речовиною. Вживання м'яса може призвести навіть виключення зі складу команди.

15. Людям, які побажають вибігти голяка на майданчик, де змагаються спортсмени, доведеться заплатити за свій вчинок штраф в розмірі 20 000 фунтів стерлінгів.

16. Грецький НОК заборонив своїм легкоатлетці на ім'я Параскеви Папахристу брати участь в Олімпіаді через її расистські твіти. Спортсменка невдало пожартувала про велику кількість афроамериканців в своїй країні.

17. Президент Аргентини Крістіна Фернандес де Кішнер через конфлікт з Великобританією за право на Фолклендські острови, який вже триває 30 років, відмовилася від поїздки на Олімпійські ігри.

18. На церемонії закриття Олімпіади виступить група "Spice Girls", яка спеціально для цієї події вирішила на один раз з'єднатися.

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Свідоцтво про державну реєстрацію
видання: КВ 17301-6071ПР від 17.12.2010 р.
Передплатний індекс 22242.
Газета видається з 27.08.1999 р.
ВІДДРУКОВАНО У
ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед".
м.Вінниця, вул. Чехова, 12 А,
тел. (0432) 55-63-97

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точки зору авторів. Автор несе персональну відповідальність за достовірність фактів.
Листування з авторами ведеться лише на сторінках газети. При передруку посилання на "Крила України" обов'язкове.

КОНТАКТИ:
✉ 21007 м. Вінниця,
вул. Червоноармійська, 105
тел: 067-587-02-96,
0432-59-62-26,
факс: 0432-59-60-48
Електронна адреса:
krula_ukr@ps.mil.gov.ua
krula_ukr@ukr.net

Дизайн та верстка:
С. Клименко, Н. Ярмілко.
Літературний редактор: О. Уретій.
Черговий по номеру: Ю.Ігнат.
Перший редактор
Сергій Свенцицький.
Тир. 3400 (на місяць) Зам. № 122229.
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
М. ПОПЛАВСЬКИЙ

